

Privatizáció mindenekfelett? Borotvaélen

Fiatl demokráciánk unostalan hangoztatott új búvszava. Egyesek számára a jövő egyetlen járható útja, de úgy tűnik, egyre szélesebb rétegek számára maga az istencsapás.

Az értelmező szótár privatizálás alatt magánéletet folytat, nem dolgozót, magánzót ért. Mai foglmaink szerint gyárak, üzemek, intézmények egy kézbe adását, s az eddigi tulajdonosi viszonyok teljes megváltoztatását jelenti.

Ha minden jól megy, nemsoára határállomásainkon kite-

hetjük a „Privátország” feliratot is, s hogy ebben a nagy átalakulásban mit csinálunk az új rendszer számára fölőlegessé vált munkavállalókkal — magyarul dolgozókkal — teljes a bizonytalanság. Az, hogy munkánélküli-segélyt adunk erejük teljében lévő embereknek, nyilván nem üdvöztető megoldás.

A munkaadónak tudomásul kell vennie: értéket nem csupán egy esztergapad, egy telefonközpont, egy számítógép jelent, hanem az azt kezelő, azon munkát végző ember is.

addig ne legyen végrehajtható, míg az érdek-képviselői szervezetek aláírásával nem igazolják, mindez tudtukkal és lehetőségeikkel élve történt. Fontos: cégbírósi bejegyzést a munkavállalók tudta nélkül ne lehessen megtenni.

Amennyiben az érdek-képviselői szervezetek a privatizáció javasolt módja ellen kifogást emelnek, avagy eltérő privatizációs javaslattal kívánnak élni, az ÁVÜ legyen köteles azt érdemben megvizsgálni.

A szakszervezet igényére legyen az átalakulás (privatizálás) feltétele az érvényes kollektív szerződés elfogadása a befektetők (illetve megbízottai) ré-

séről, mindaddig, amíg az új kollektív szerződésről nem születik megállapodás.

Decentralizációs, vagy részleges átalakulások esetén legyen mód ideiglenes kollektív keretszerződés kötésére az átalakulást megelőzően az utód-szervezetek csoportjára, amely szintén a fenti célt, a kollektív jogok garantálását, a jog nélküli állapot bekövetkezésének elhárítását szolgálja.

A vállalat kezelésében lévő szociális vagyoni elemek privatizálását csak a dolgozói érdekképviselőket egyetértésével lehessen eldönteni.

Június 13-ára a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége (MSZOSZ) országos figyelemztető sztrájkot hirdetett. Tette ezt azért, mert korábbi — majd egyéves — tárgyalásai, érdekegyeztető kísérletei zsákutcába jutottak. Nem sikerült eredményt elérni az Érdekegyeztető Tanács ülésein, sem a kormánnyal folytatott végeláthatatlan mesedélutánokon.

Mesedélutánokra (délőttőkre) pedig legfeljebb gyermekeinknek van szükségük, felelős szakszervezeti vezetők, tisztségviselők a mögöttük állók igen hamar bekövetkező sürgető számonkérésének árnyékában erre tovább nem vállalkozhattak.

A még munkában állók ugyanis újdonsült demokráciánkban elérkeztek a létbizonytalanság olyan fokára, mely már igencsak a túréhatár küszöbén látszott imbolyogni.

Demokrácia. Államforma. Az a lényege, hogy a hatalmat az egész nép gyakorolja. Ismerős a meghatározás? Régen sejtjük, ez messze nincs így. S különben is mai világunkban, mikor cseperedő gyermekeink kacagva kezelnek olyan gépeket, melyekhez mi még hozzászólni sem tudunk, nagyon profi kezelőkre van szükség. Az igazi demokráciát ezek a profi kezelők irányítják — nevezzük őket osztálynak —, de ahol hosszú távon gondolkodnak, ott az irányítóknak eszük ágában sincs ezeket az érdeklődő, ugyan mit miért kérdezőket figyelmen kívül hagyni, mert „csak én vagyok a nagyokos, te pedig a kisbuba”.

Akinek gyermeke van, az tudja, ezek az aprószenetek pokoli gyorsan nőnek, s bizonyára önök is ismerik a „miért, miért?” kérdészuhatagot. Aztán ha nem kapnak választ, olyat vágnak az asztalra, hogy repül pohár, tányér, evőeszköz, az abroszt meg vihetjük a tisztítóba.

Kérem, ne haragudjanak meg a hasonlatért, de azt hiszem az MSZOSZ alig egy év alatt felnőtt ahhoz, hogy ne asztalt csapkodjon; egy év alatt megtanult beszélni, érvelni, s mondjon bárki bármit, nem hisztis gyerek módjára toporékolni. A nagyon elfoglalt kormány (mama) pedig rájött arra, nem a hőmért kell minduntalan bedugdosni, hanem megkeresni, mitől emelkedik a higányszál vésszen. Talán nem a hő-, hanem a mérséklet a gyógymód.

S lón megállapodás. Aminek, azt hiszem, utolsó bekezdése a legfontosabb: „Mind a kormány, mind az MSZOSZ kifejezik jó szándékukat és készségüket a jegyzőkönyvben foglaltak megvalósítására, és azt a további korrekt együttműködés alapjának tekintik”.

Mik ezek?

A kormány vállalja, hogy egy hónapon belül privatizációs kérdésekben — dolgozói beleszólás, véleménynyilvánítási jog jölelti és szociális eszközökkel kapcsolatos kérdések — kormányzati álláspontot terjeszt az Érdekegyeztető Tanács elé, illetve a privatizációs jogszabályból kiemelve a Munkavállalói Résztulajdonosi Programot, sürgősséggel a parlament elé viszi; továbbá javaslatot készít a kötelező végkielégítésre vonatkozó szakszervezeti javaslatokkal kapcsolatban.

Megállapodás született az évi egyszeri utazási kedvezményről is, mely június 21-től minden munkavállaló részére jár.

Egyetértettek abban, hogy a privatizációs bevételeknek bizonyos hányadát új munkahelyek teremtésére kell fordítani, s javaslat készül az alacsonyabb átlagkeresetű vállalatok részére nyújtandó új adókedvezményről, az energiaáremelés kompenzálásáról, s a nyugdíj, a családi pótlék emeléséről, illetve az önkormányzati támogatás felemeléséről.

Nem született megegyezés az ingyenes munkavállalói tulajdonszerzés kérdésében. Minden nem megy egyszerre. Legyünk optimisták? Nehéz lesz.

A figyelemztető sztrájk ésszerűnek tűnő kompromisszumokkal végződő tárgyalások után elmaradt. A borotvaélen táncoló események, ha nyugvóponton nem is jutottak: úgy tűnik, jó irányba mozdultak el.

S ebben egyelőre a legfőbb tanulság az lehet; eredményeket csak közösen, egymással szolidárisan lehet elérni, a tagság tevőleges támogatásával.

Meddő, értelmetlen vitákat folytatni teljesen felesleges, mi több, bűn, végzetes felelőtlenség.

Végezetül köszönjük mindenkinek, aki a tervezett figyelemztető sztrájk napján feltűzte a kék szalagot, a szakszervezeti szolidaritás jelképét.

Ez a kék szalag erőt jelentett, s erre az erőre, úgy tűnik, a továbbiakban is szükség lesz.

— v. á. —

„Legfőbb érték az ember”

hirdette „leváltott” szocializmusunk. Én ezt az ezerszer elkapott fogalmat azért megtartanám ebben a nagy bitang privatizálásban is. Továbbá azt is, mely a szakszervezetek legfőbb törekvése: *biztosítani a munkavállalók beleszólási jogát*. Egyszerűsítve a dolgokat: ne történjen az érdek-képviselői szervezetek tudta és beleegyezése nélkül semmi olyan, mely alapvető érdek-képviselői normákat sért, és senki feje fölül ne bontsák el a tetőt, melyet ő épített.

Mindezek érdekében a vállalati átalakulásoknál, az állami vállalatok teljes, vagy részleges privatizálásánál *legyen kötelező foglalkoztatási tervek készítése*. A foglalkoztatási tervben a vállalati vagyon értékeléséhez hasonló alapossággal kell elemezni a megmaradó, az átalakuló és az újonnan létesülő

munkahelyeket, munkaköröket, és azok foglalkoztatási követelményeit. Amennyiben a foglalkoztatási terv az átalakulási szándék bejelentésétől számított egy éven belül 20 százalékosnál nagyobb arányú, vagy 50 főt elérő mértékű munkahely-megszűnést jelez, legyen kötelező a munkanélküliség megelőzését célzó *foglalkoztatási intézkedési feladat-terv készítése és végrehajtása*. A feladat-terv kidolgozására és végrehajtására *legalább akkora* összeget fordítsanak, mint amekkora összegbe a vállalati vagyon értékelése, a privatizációs tanácsadók díjazása kerül. Amennyiben a foglalkoztatási válságkezelő terv végrehajtása ezt indokolta teszi, a privatizációs bevétel terhére különítsenek el forrásokat a munkanélküliség bekövetkezését megelőző intézkedésekre.

Hogyan lehetnek a dolgozók résztulajdonosok?

Az érdek-képviselői szervezet véleménye szerint; valamennyi állami vállalat munkavállalója előtt nyíljon mód arra, hogy *minimálisan a féléves bruttó keresete nagyságáig* résztulajdonosa lehessen az átalakult vállalatnak. E tulajdonrész erejéig az eladási feltételeket úgy kell megállapítani, hogy a tőkerés legfeljebb három év alatt, telermentesen a munkavállaló tulajdonába kerüljön. Ez alatt az idő alatt a dolgozótól saját-erős hozzájárulásaként *nem követelhető meg nagyobb* ösz-

szeg, mint a munkavállaló évi nettó keresetének az 5 százaléka. Az ily módon megállapított tulajdonszerzési lehetőség növelendő az adott vállalatnál korábban megvalósított belső felhalmozás arányában.

A Munkavállalói Résztulajdonosi Program megszületése előtt végbemenő vállalati átalakulásoknál az alap- (törzs-) tőke legalább 10 százalékának mértékéig *zárolni* kell az állami tulajdonrészt, és arra elővásárlási jogot kell kikötni az ott dolgozók számára.

A véleményezés joga

Elképzeltethetlen, hogy a privatizációs programok lebonyolításához a munkavállalók ne nyerjenek beleszólási jogot. Ezért fontos, hogy az érdek-képviselői szervezetek az Állami Vagyonügynökség igazgatótanácsai ülésein állandó megbízottként véleményezési joggal legalább két képviselővel vegyenek részt.

Véleményezési joggal minden olyan ülésen (tárgyaláson), ahol:

■ tulajdonpolitikai, kon-

cessziós és privatizációs alapelveket vitatnak meg;

■ valamely országos jelentőségű nagyvállalat, vagy egy vállalatcsoport privatizációja szerepel napirenden, amelynek következtében várhatóan száznál több munkavállaló veszíti el munkahelyét;

■ olyan vállalat ügyeit tárgyalják, amelynek privatizációs kérdéseiben a munkahelyi szintű munkavállalói érdekképviselői szervezetekkel feloldhatatlan vita van.

Mindent időben

Az ágazati szakszervezetek kérése jogos és roppant egyszerű. *Mindent időben kérnek*. Időt kell adni arra, hogy szükség esetén igényelhessék az Érdekegyeztető Tanács összehívását, s véleményüket kifejhessék, s ha különvéleményük van, azt az előterjesztéshez csatolni kell.

Az ÁVÜ privatizációs programjának bírálbizottságaiba (ahol már működik ilyen az első privatizációs program gazdálkodó szervezetei közül, ott utólag) vonják be a vállalati érdekképviselői szervezetek képviselőit.

Az érdekképviselőket javaslati nem igénylik az érvényben lévő privatizációs jogszabályok megváltoztatását, pusztán a *gyakorlat módosítását* szorgalmazzák. Igénylik, valóban az

történjen, ami jogos, és megvalósítható. Az idő iszonyatosan gyorsan telik, s a meglévő feladatsorokat mihamarabb fel kell oldani.

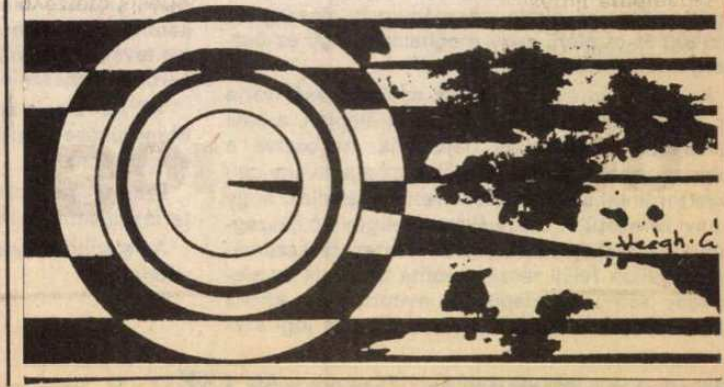
Pontosan, körülhatároltan. Ez nemcsak követelés: szükségsszerűség.

* * *

Július 1-jével a Távközlési Vállalat és a Műsorszóró Vállalat részvénytársasággá alakulással megkezdte a privatizációs folyamatot. A munkavállalók érdekében, reméljük figyelembe veszik a szakmai vezetők a cikkben leírtakat, vagyis, hogy az átalakulás ne csak a munkaadónak, hanem a munkavállalónak is előnyös legyen, s az eddigi szerzett jogok és szociális juttatások nem csökkennek. Sőt... — veégh —

E SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

Alapítványok Nyolcan	2. o.
valamennyi-ünkért	3. o.
Látogatáson Borsod megyében	4. o.
Ezt láttuk a vásáron	5. o.
Pofozkodik a POFÜZ	6. o.
Ismét találkozunk	7. o.
Hogyan tovább PSE?	8. o.

Szakszervezeti postás alapítvány

A Postai Dolgozók Szakszervezete alapítvány létrehozását tervezi a rászoruló szakszervezeti tagok (dolgozók és nyugdíjasok) részére, aminek létrehozásához kérjük a tagság támogatását.

A hír önmagában is felemelő, mivel szervezett keretek között újraéled a postásszolidaritás, az egymás iránti segítség eddig is sok szép példát mutató, de a szunynyadó parázsból csak felfelvirranó lehetősége.

A mai világban egyre több olyan esettel találkozunk, amikor az egyedül, a családosok és a kis nyugdíjból élő emberek nehéz élethelyzetbe kerülnek, amikor az anyagi segítség létfontosságú lenne számukra, de az a szakszervezeti alapszervezet anyagi lehetőségeit messze meghaladja. Gondoljunk csak a súlyos beteg gyermeküket nevelő postás szülők gondjaira, amikor nem tudják megfizetni azt a gyógykezelést, amitől a felgyógyulást remélhetik. Gondoljunk azokra a postás dolgozókra, akiket önhibájukon kívül súlyos baleset ért, és egy életre károsodást szenvedtek. De ne felejtsük azokról a nyugdíjas társainkról sem, akik ele-

settségükben számítanak a postások nagy családjának támogatására.

Az alapítványhoz szeretnénk megnyerni minden postás dolgozót és nyugdíjast. Azokat is, akiknek módjukban áll, hogy anyagiilag segítség az alapítvány működését, és természetesen azokat is, akik támogatásra szorulnak.

A tagság támogató egyetértése szükséges ahhoz, hogy az alapítvány induló vagyonhoz jusson, amelynek kamatai és egyéb hozadéakai szolgálják a célok megvalósítását. Az alapítvány másik fő forrása lenne azon szakszervezeti tagok önként vállalt befizetése, akiknél a bruttó kereset 1 százaléka meghaladja a személyijövedelemadó-mentesen (jelenleg havi 300 Ft) elszámolható szakszervezeti tagdíj mértékét. Ha valakinek havi 36 000 Ft bruttó keresete van, akkor ebből 300 Ft továbbra is a szakszervezeti tagdíja, és a fennmaradó 60 Ft-ot a munkáltató átutalja az alapítvány egyszámlájára, ami szintén adómentes. Ezzel a szakszervezeti tag a teljes 1 százalékos befizetésre adómentességet élvez.

Németh Istvánné

Alapító okirat (Tervezet)

A Postai Dolgozók Szakszervezete (továbbiakban alapító) úgy határozott, hogy szociálisan rászoruló tagjai számára, anyagi megsegítésük érdekében alapítványt hoz létre, a Polgári Törvénykönyv 74/A—74/F §-sal összhangban.

1. Az alapító: Postai Dolgozók Szakszervezete Székhelye: Budapest XIV. ker., Cházár András utca 13. 1406.

2. Az alapítvány neve: a) variáció: Postás Szociális Alapítvány, b) variáció: Postás Segítség Alapítvány, c) variáció: Postás Szolidaritás Alapítvány.

3. Az alapítvány célja: A postásszolidaritás elve alapján, az alapító tagsághoz tartozó, anyagi segítségre szoruló személyek részére szociális jelle-gű anyagi (pénzbeli) támogatás nyújtása, amelyet az átmeneti, vagy tartós nehézségekkel küzdő aktív postás dolgozók, valamint a postától nyugdíjba vonult tagok részére juttathat. Az alapítvány segítséget nyújthat egészségük helyreállítása érdekében a súlyos betegségeken szenvedők gyógykezel-tetésének költségeihez, ezzel is segítve a nehéz helyzetbe kerülő családokat.

Támogatás nyújtható továbbá a váratlan esemé-nyek (pl.: természeti csapás, súlyos baleset stb.) kapcsán, valamint a pihenést szolgáló üdültetés céljaira is.

4. Az anyagi segítségnek két formája lehet: — vissza nem térülő támogatás (segély), — kamatmentes kölcsön.

A vissza nem térülő anyagi támogatás (segély) mértéke 5000 Ft-tól adható, kamatmentes kölcsön pedig 10 000 Ft-tól nyújtható. A kölcsön visszafizetése-nek ideje 6 hónaptól 24 hónapig terjedhet. A törlesztőrészletek az alapítványba kerülnek vissza. A kölcsönről a felek között szerződés jön létre. A kezelési költség az alapítvány vagyonát nem ter-heli.

5. Az alapító a 4. pontban meghatározott támo-gatások összegeit — figyelemmel a reálértékek megőrzésére — bármikor felteheti.

6. Az anyagi támogatás feltétele: a szociális és anyagi, vagy egészségügyi rászorultság, amelyet elsősorban azon tagok részére nyújthat, akik a lét-minimum körüli jövedelemből élnek, és legalább két éve tagjai a Postai Dolgozók Szakszervezet-nek, illetve annak jogelődjének. Anyagi támoga-tást első ízben az alapítvány megalapítását követő 6. hónaptól lehet benyújtani.

7. Az alapítvány vagyona: az alapító által rend-elkezésre bocsátott egymillió Ft, mint alapítványi tő-ke, amely összeget az alapító az alapítás jóváha-gyását követő 30 napon belül bocsát az alapítvány rendelkezésére. A törzstőkét az alapítvány céljára felosztani nem lehet, az alapítványi célt a törzstő-ke jövedekéből, illetve a befizetésekből kell teljesí-teni.

Az alapítványhoz csatlakozó hozzájárulásával, amennyiben az általa adományozott összeg az 500 000 Ft-ot eléri, vagy meghaladja, úgy az ösz-szeg a törzstőkét növeli.

Az alapítványhoz mindazok csatlakozását várja az alapító, akik a szolidaritás elve alapján, a havi keresetük 1 százalékát hajlandók megosztva a szakszervezeti tagdíjra, illetőleg az alapítvány cél-jaira fordítani a következők szerint. Vállalják, hogy a havi keresetük 1 százalékának megfelelő összeg-ből, a személyijövedelemadó-mentes szakszerve-zeti tagdíjra felüli részt havonta befizetik az ala-pítvány javára. Az alapítvány nyitott, tehát ahhoz bármely bel- és külföldi természetes és jogi sze-

Mire jó a távközlési alapítvány?

Tisztelt Szaktárs, Szaktársnő!

A közelmúltban jó néhány olyan parlamenti, kormányzati döntés született, amelyben a szakszervezetek álláspontja ellenére döntöttek, illetőleg csak részben vették azt figyelembe. Az egyik ilyen döntés a 300 Ft feletti tagdíj megadótatása.

Emiatt, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége szakszervezetünkkel egyetértésben az Alkotmánybírósághoz fordult, hiszen a munkavállalók szervezeteinek hátrányos megkülön-böztetése ez a 300 Ft-os határ. Válasz még nem érkezett.

Hogyan lehet mérsékelni a hátrányos következményeket?

Alapítvány létrehozásával. Törvényességét a Cégbíróságok bejegyzett alapító okirat, és az annak alapján elkészített működési szabályzat garantálja.

Egy példán keresztül bemutatva 1991. évben a megtakarítás a következőképpen alakul:

Ha a szakszervezeti tag 40 000,— Ft-ot keres, akkor 400,— Ft a tagdíj (a kereset 1 százaléka).

1. Ha van alapítvány	
300 Ft tagdíj adómentes	40 000
100 Ft az alapítványba kerül	
és szintén adómentes	— 400
	39 600 az adóalap,
	11 140 az adó.
2. Ha nincs alapítvány	
300 Ft tagdíj adómentes	40 000
100 Ft adózás alá esik	— 300
	39 700 az adóalap,
	11 180 az adó.

A példából kitűnik, hogy ha a 100 Ft az alapít-ványba kerül, akkor a dolgozó havonta 40 Ft-tal kevesebb jövedelemadót fizet. A 100 Ft alapít-ványi hozzájárulásként, adóalap-kedvezmény-nyel szociális, kulturális, üdülési célköz-működését szolgálja.

Mindezek ismeretében a Távközlési Dolgo-zók Szabad Szakszervezetének titkári testülete

úgy határozott — a közös vagyon terhére 100 000 Ft-os alapítókével —, hogy szakszerve-zeti alapítványt hoz létre.

Mi az alapítvány célja?

A Távközlési Dolgozók Szabad Szakszerveze-téhez tartozó tagság szociális támogatása, a szociális juttatások bővítése. Az átmeneti vagy tartós anyagi nehézségekkel küzdő dolgozók és családtagjaik pénzbeli és természetbeni támo-gatása. Kulturális és üdülési lehetőségek segí-tése.

Az alapítvány nyitott. A célokkal egyetértő, és azt támogató bármely természetes és jogi személy anyagilag vagy bármely más módon támogathatja.

Az alapítványt ötfős kuratórium kezeli. Elnö-két és tagjait (társadalmi tisztségek) az alapító bizza meg. A kiválasztás a tagság javaslata alapján történik. Köztisztletben álló, közis-mert, szakmailag elismert személyiségek meg-bízására kerül sor.

Miért felelős a kuratórium?

Az alapítványi vagyon hatékony felhasználá-sáért, a törvényes gazdasági lehetőségeknek megfelelő gyarapításáért. Azért, hogy az ösz-szes jövedelmet csak az alapítvány céljai által meghatározott körben és módon lehessen fel-használni.

Kedves Szaktársak, Szaktársnők!

Aki átérzi a jelenleg is egyre nagyobb mére-tűvé váló társadalmi problémákat: elszegénye-dés, egyre nehezebb megélhetés, munkanélkü-liség gondjait, együttérez mindazokkal, akiket ez leginkább érint, az támogatassa a szakszerve-zeti tagdíj 300 Ft feletti részével az alapítvány működését.

EGYÜTT — EGYMÁSÉRT

Köszönjük:

Távközlési Dolgozók Szabad Szakszervezete Titkárok Országos Tanácsa

Minden eladó?

Privatizáció, reprivatizáció, mo-rálisán is züllik a piac. Mert az eladó pontosan tisztában van azzal, hogy olcsó áron kínál bővíti. A vevő pedig még ebből is alkudni próbál, a minimális haszontól is megfosztva az árust. Pirulnak mindketten, és pironkodni kényszerül a társa-dalom. Vagy, ha kissé félrefor-dítja fejét, behunyja a szemét, akkor megszűnik a jelenség? Egyáltalán nem. De legalább le-het szépet álmodni. Azt, hogy a lét peremén vegetáló sokaság tömött pénztárcával, és friss primőrrel, színhússal tele szaty-rokkal jár. Úgy, mint azt néhány sorral arrébb az üljipótvárosi úriasszony teszi, teheti.

Színes a paletta. A tollaso-dók és a módos réteg mellett egyre nagyobb azoknak a sze-rencsétleneknek a száma, akik-nek már a látszatra sem telik. Közülük kerülnek ki a színes ga-tyát (egyik szárán vörös csillag, másikon az amerikai zászló), a százhetven forintos Gorbi-emb-lémás pólót áruló k serege. Ők azok, akik úgy isszák nyaklók nélkü a kőbányai világost, mintha teremnének a százasok a zsebükben. Életvitelük még-csak el sem ítéhető. Amit ma megihatsz, ne halaszd holnap-ra. Mert úgysem tudsz — pláne piásan — versenyt futni az inf-lációval. Nincs erkölcsi alapja az ellenvetésnek.

Valahol el kellene gondolko-dni, hogy ideje lenne mederbe terelni a privatizációs hullámot,

a minimálbéreket szinte már el-viselhetetlenné sújtó közterhe-ket, valamint az „ugrásra kész” külföldi tőkével szembeni vára-kozást. Az utóbbi ugyanis merő illúzió. A tőkés bizonságra, poli-tikai stabilitásra, reális kibonta-kozási programra vár, majd ezután megindul. Neki nem sie-tős. Mi pedig közben eladósodunk, elszegényedünk, és menthetetlenül elzülünk.

A zsákutcából kivezető úton tanácsos lenne megfogadni a japán termelékenység központ hazánkban járt szakembereinek ajánlatát. Nevezetesen, hogy a jelenleginél sokkal színvonal-a sabb munkálási versenyképes árut kell termelni. Ezért a mun-káért pedig az eddigi béreknek a dupláját kell fizetni. A korsze-rű technológia hiányában a technológia-orientált szemlélet helyett több figyelmet kell for-dítani az emberi erőforrások hasznosítására. Mindenekelőtt pedig a kormánynak kell ren-delkeznie közép- és hosszú tá-vú iparpolitikai koncepcióval, amelyhez a termelők igazod-hatnak.

S amíg nem vagyunk képe-sek ezen ajánlatok megvaló-sítására, addig marad a szegény-piac, a KGST-piac, a gazdagok gazdagodása, a szegények sze-gényedése, tehát az olló hihe-tetlen mértékű szétnyílása, s ennek törvényszerű követke-zménye: a társadalmi elégedet-lenség fokozódása.

S ha így folytatjuk — mivel tovább már nem tud nyilni — hamarosan széttörök az olló.

Hunyor Zsolt

Személyi változások

Nyaka Lajost, a boglárlellel postásüdülő igazgatóját — aki korábban a balatonfenyvesi postásüdülő vezetője volt. Az országosan kiírt pályázat elnyerése után Nyaka Lajos 1991. június 1-jétől megbízást kapott a Magyar Távközlési Vá-lalat balatonkenesei központi üdüljöbe a vezetői munkakör ellátására.

Nyolcan valamennyiünkért

Hogy a dolgozó ne váljon földönfutóvá

Változó világunkban, megújuló szakszervezeti mozgalmunkban természetes jelenség az új formációk alakulása, az érdekvédelem korszerű felfogása, és az ahhoz igazodó szervezet létrejötte. Ezek sorába tartozik az ÉTOSZ, amelyet magyarul így neveznek: Érdekvédelmi Tanácsadó Szolgálat.

A név már több dolgot sugall. Azt, hogy nem „hivatal”, azt, hogy szolgáltatásra adta fejét, és azt is, hogy mint vállalkozás önfenntartó — részben —, ám nyereségorientált. Legalábbis annyira, hogy minimális eredményt fel tudjon mutatni.

Az ÉTOSZ igazgatója dr. Lajtai György. Tőle kértünk interjút, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy olvasóinkat megismertessük tevékenységükkel.

— Mikor jött létre, és hogyan jellemezné az ÉTOSZ-t?

— 1990 nyarán alakultunk. Újszerű szakszervezeti képződmény a mi vállalatunk. Az egyesítési törvény alapján vállalatként működünk: ez korábban ismeretlen volt. Alapítóink szakszervezetek, nagyjából az MSZOSZ, valamint az autonóm szakszervezetek.

— Ki volt az ötletgazda?

— Mi valamennyien, akik most itt dolgozunk. Érzékeljük, hogy a gazdasági válság elmélyülésével az érdekkonfliktusok a vállalatoknál csúcsosodnak ki. Szemben a korábbi állami igazgatási rendszerrel, amikor a konfliktusok magasabb szinten, alkuk, tárgyalások során kerültek terítékre — sokszor a színpalánál maradt.

— Ön többször mondta, nyilatkozta, hogy ma a kulcskérdés az érdekvédelemben a privatizáció okozta anomáliák.

— Valóban: a privatizáció, a munkaerő-leépítés, a tömeges munkanélküliség konkrétan a munkahelyeken tapasztalható. A konfliktusok orvoslásához szükséges információkat a helyi szakszervezetek nem kapják meg. Felkészületlenek, nem ismerik azokat az érveket, amelyek szükségesek lennének ahhoz, hogy a vállalatvezetőkkel, döntéshozókkal szemben fel lehessenek, vagy partnerként tárgyalhassanak velük.

— Az információáramlás, a szakmai felkészítés, a naprakész vitaszellem, „elterjesztése” a szakmai szakszervezetek feladata lenne. Nálunk ez hiányzik, holott számos nyugati példát lehetne hasonlítani.

— Így van. Ez egyik oka a szakszervezetek presztízsvésztésének, tekintélycsökkenésének. De van a kérdésnek egy másik vonalata is. A régi politikai káderek kikerültek, a szakemberek léptek előbbre, ám az ő helyük üresen maradt. Ma nincs második vonalbeli szakembergárda; a vezetőket viszont a politikához nem értenek. Az új megszüntetését a presztízsvetés gátolja. Nem „sikk” ma szakszervezeti alkalmazottnak lenni...

— Ha jól értettem, akkor ezt a „hézagot” kívánják szakértellemmel, szakmai tanácsadással pótolni. Tekintettel arra, hogy vállalatként működnek, ugyanakkor fenntartásukat a szakszervezeti központ és a szakszervezetek biztosítja, nyilván van „pénzes szolgáltatásuk” is.

— Háromszintű üzletpolitikai filozófiánk van. Alapszolgáltatásunk a következőket tartalmazza: ingyenes tanácsadás a hét több napján, szakszervezeti tisztviselők számára. Évente két publikációt jelentet meg minden szakértőnk, díjazás nélkül, az érdekvédelem tárgyában. (ÉTOSZ-füzetek) A piaci ár töredékéért vállalatunk előadásokat. Végül pedig egy héten belül rendelkezésre állunk szakvélemény készítésére bármely ágazati szakszervezet ré-

szére. Ezeket a szolgáltatásokat nyújtjuk azoknak, akik a fenntartásunkat finanszírozzák.

— A másik szint a nagyvállalatok szakszervezeti bizottságait érinti. Ha például megkeresnek minket egy vállalati privatizáció ügyében, és ennek során kérdezik, hogyan lehetne a dolgozói tulajdont létrehozni, vagy a privatizációval együtt járó létszámleépítést megelőzni, a munkanélküliséget minimumra szorítani, vagy a privatizációt megelőzően módosított, ideiglenes kollektív szerződést akarunk kötni, ilyen és hasonló esetekben a szakmai munkát meg kell fizetniük, ha nem „mini” szakszervezetekről van szó. Az MSZOSZ ennek örül, mert a tagdíjak zöme az alapszervezeteknél marad, a központnak nincs anyagi bázisa. Mi viszont pont ezért, ebből meg tudunk élni.

— Szolgáltatásaink harmadik szintjeit képezik a profi vállalkozások, abban az esetben, ha nem szakszervezet a megrendelő, hanem pl. a munkáltató, vagy az állam. Ezek többsége is a munkaviszonyokhoz kötődik.

— Mikor mondanak nemet?

— Akkor, ha a megrendelő ellentétes a szakszervezet és a tagság érdekeivel. Akkor összegtől függetlenül visszautasítjuk azt. Ehhez még annyit, hogy ilyen „megkeresés” esetén felhívjuk az illetékes szakszervezeti szerv figyelmét, hogy mire figyeljen. Ám azt is meg kell mondani, hogy a munkaadói felkérés is a szakszervezeteken keresztül jut el hozzánk.

— Áraik?

— Jóval a piaci árak alatt vállalkozunk. Annak mintegy harmadéért, negyedéért. Néhány területen igen bedolgoztunk magunkat. Ilyen a privatizáció, a dolgozói tulajdonszerzés, a foglalkoztatási válságkezelés.

— Már a beszélgetés elején kérdeztem, hogy miért súlyosbíttunk a privatizációval kapcsolatos kérdéskör. Most ismét ezt kérdezem.

— Amíg az érdekkonfliktusok a munkahelyeken valának valós gondná, addig azt kell látnunk, hogy az ok a gazdasági válság, a keleti piacok összeomlása, és ennek következtében a hagyományos nagyvállalati szektor krízishelyzete. Ehhez csatlakozik a rendszerváltás negatívuma, az, hogy ez a vállalatok életében megjelenik. E két tényező önmagában is súlyos társadalompolitikai válságtényező. — A gazdasági válság következménye gyárak, üzemek bezárása, a privatizáció feloldhatatlan ellentmondást „eredményez” a korábbi garantált foglalkoztatáspolitikával szemben.

— A jelenlegi kormány gazdaságpolitikája nem vállalja a gazdasági csődért a felelősséget, semmit nem tesz azért, hogy a nehéz helyzetben lévő állami vállalatokat megmentse.

Kivár, hogy a külső tőketulajdonosok teremtsenek rendet, amit egyébként tényleg meg kell tenni. Tapasztalataink viszont azt mutatják, hogy a tőkebefektetők nem azért fektetnek be hazai beruházásokba, a privatizációba, hogy megmentse a hazai vállalatokat, hanem abban érdekeltek, hogy a lepusztult, embereitől „megszabadított”, kultúrájától megfosztott gyárat csupán az ingatlan értéke alapján vegyék meg, mert így olcsó, s így lehet belőle extraprofitot kihozni.

— Kritikusan szölt a vagyonügynökség tevékenységéről, mert az alapvető érdekeket sért. Jól értettem?

— A privatizációs döntéseket meghozó Állami Vagyonügynökség messze nem érzékeli a privatizáció foglalkoztatási következményeit. Döntéseiben a foglalkoztatást, a human relationst sem ők, sem a kormányzat nem vállalja. A vagyonügynökség anyagilag sem érdekelte az emberi tényező figyelembevételében. Csak az eladásra koncentrál, amelynek értékéből „leszakítja” a maga nem kevés százalékát. Nem lát tovább az orránál. Nem érdekli, hogy a munkanélküliség drága dolog. A segély, a járulék többszöröse annak, mintha munkát adnánk. Akár közmunkát is. Nem szólva a korengedményes nyugdíj és a leszámleékolás anyagi és morális hatásáról. Állítom, hogy a privatizációs döntéshozók egyoldalú érdekeltségük.

— Hogyan tud az ÉTOSZ segíteni a privatizációval kapcsolatos, fentebb körvonalazott gondokon?

— Van néhány kérdés, amelyben „súlycsoportbeli” kü-

lönbségek vannak köztünk és az állami szerek között, mert mi jobban értünk hozzá. Ilyen a dolgozói tulajdonszerzés, amelyben már „forgatókönyvet” is kidolgoztunk a szakszervezetek számára. Továbbá a privatizációval összefüggő foglalkoztatási válságkezelés.

— Önök mindössze nyolcan vannak. Igazgatóval, helyettesekkel, jogászokkal, közgazdászokkal, szociológussal és népművelővel együtt. Az elmondottakból is kitűnik, hogy komoly beleszólásuk van akár egy törvényjavaslat előkészítésébe is. Kik segítik önöket még?

— Van egy külsős szakembergárdánk, amelyik bármikor segít. E munkatársaink száma mintegy 30. A harmadik vonal az általunk fölkeszített szakszervezeti tisztviselők, akik hovatovább önállóan is tudnak intézkedni. Menedzseljük ezt a második-harmadik vonalat, amely munkánk fontos segítője.

— Pillanatnyilag mely szakszervezeti érdekvédelmi jogosítványok megvédése a feladatuk?

— Több fő érdeksérelmünk van, és ezek valahol kapcsolódnak a privatizációhoz. Emellett

tem már a foglalkoztatáspolitikai érdeksérelmeket. Ennek elensúlyozására azt javasoljuk, hogy a szakszervezetek ragaszkodjanak ahhoz, hogy a vállalati átalakulási tervek részeként foglalkoztatási tervek is készüljenek. Ennek tartalmaznia kell, hogy a privatizáció utáni termelési feladatokhoz hány ember kell, a jelenlegi foglalkoztatási adottságok megfelelőek-e. Tegyenek lépést átképzésre, létszám-átcsoportosításra, munkarend-változtatásra.

— Az államgazdasági rendszer struktúráját tükröző kollektív szerződések elavultak. Az a gond, hogy ha a vállalat jogutód nélkül megszűnik, akkor a kollektív szerződés is megszűnik. Az új tulajdonos az új szerződés megkötését addig húzhatja, amíg csak akarja. Ezért mi ideiglenes keretszerződés megkötését szorgalmazzuk, ha a régi nem hosszabbítja meg.

— A harmadik lényeges kérdés a vállalati szociális létesítmények hasznosulásának köre. Értékes ingatlanokról van szó, amelyek vagy a vagyonügynökséghez, vagy az új tulajdonoshoz kerülnek. Arra biztatjuk a szakszervezeteket, hogy ragaszkodjanak az egyetértési joghoz. Jogosítványokról szólva, a privatizációs eljárás során a szakszervezeteknek véleményezési joguk van. A privatizáció feltétele, hogy előzetesen kikérjük a dolgozók véleményét. Sajnos, erről többen nem tudnak.

— A másik jogosítvány a kifogásolási jog. Ez azt jelenti, hogy ha a dolgozói érdekeket látványosan, kirívóan megsértik, nem tesznek meg mindent a foglalkoztatottságért, a munkanélküliség ellen, akkor a szakszervezetnek vétőjoga van.

— A végző ismét a privatizációval függ össze. Kérem, foglalja össze eddigi beszélgetésünket!

— A konfliktusok helyben keletkeznek. Megoldásuk lehetősége korlátozott. Ennek oka, hogy a privatizálás során a döntés mindig felfelé „csúszik”. Emiatt a szakszervezetek követelik, hogy rögzítsenek néhány normát, amelyeket az érdekegyeztető tárgyalások során valamennyi fél elfogad, és ez állami jogszabályban is megjelenik. Konkrétan: a vagyonügynökség illetlenül nagy hatalma beszűkíti a szakszervezetek mozgásterét.

— Javaslatot készítettünk a kormány számára, amely a privatizálás során követendő minimális szakszervezeti jogokat tartalmazza. Ez három kérdés-csoportot tartalmaz. A foglalkoztatási követelményt, a szakszervezeti ellenőrzés kérdéskörét, a kedvezményes dolgozói tulajdonjog megadásával összefüggő igényeket. Mindhárom kérdéskörben minimális követelményeket és garanciákat fogalmaztunk meg.

— Röviden mondja el, mindezek ismeretében mi az ÉTOSZ napi stratégiai célja?

— Az, hogy a vagyonügynökséget kötelezzék arra, hogy addig ne fogjon privatizációba, amíg a szakszervezeti jogosítványoknak nem tett eleget. A vagyonügynökség ne csak adjon információt, hanem ellenőrizze a tájékoztatást, és legalább egyszer üljön le a szakszervezetekkel egyeztető megbeszélésre.

— Lehetne a témát folytatni, ám a papír véges. Köszönöm a beszélgetést.

— hunyor —

Egységben az erő

Beszélgetés a Német Postásszakszervezet képviselőjével

1991. május 21–24. között szemináriumot rendeztek a szövetség székházában a Munkavállalók és szakszervezeti jogok Németországban, az üzemi tanácsok és szakszervezetek együttműködéséről címmel.

Vendégünk volt, és előadást tartott Franz Tremel, a Német Postásszakszervezet nemzetközi osztályának vezetője.

Tremel úr jó ismerője a hazai viszonyoknak, hiszen a háború után kitelepített, addig itt élő sváb családból származik, s látogatásai rendszeresnek mondhatók.

— Tudomásom szerint, 1990-ben ünnepelte a Német Postásszakszervezet 100 éves fennállását, s ha jól tudom, ez időre tehető a postaszervezet szétválása is. A szakszervezet egységes maradt, vagy itt is el különülés következett be?

— A postaszervek valamivel előbb váltak szét, de a szakszervezet egységes maradt.

— Önöknek általában kitűnnek az információik. Mit tudnak a magyar postásszakszervezetekről?

— Elsősorban azt, hogy a változások után megváltozott a szakszervezetek arculata is. A megreformálás szükségszerű volt, hiszen korábban állami irányítás alatt éltek, s most gyökeresen más a funkciójuk.

— Mi a véleménye a szétváló szakszervezetekről?

— Hibának tartom. A szétforgcsolódás csak a munkaadóknak kedvez, a munkavállalóknak semmiképp.

— Hány szakszervezeti tagjuk van?

— Kb. 600 000.

— Gondolom, ennyi ember között vita is van bőségesen.

— Természetesen, de ezek belső viták.

— Az úgynevezett nyugati szakszervezetek egyes országokban igen erősen kötődnek pártokhoz — ezek általában szociáldemokraták —, hogy van ez önöknél?

— Először is: mi függetlenek vagyunk államtól, pártoktól, egyháztól, s természetesen a munkaadóktól is. Ez viszont nem jelent semlegességet. A választásoknál számbaveszünk, melyik párt támogatja a mi igényeinket, és ezt tudatjuk is tagjainkkal. De egy párttal sem bújunk az ágyba. Szóval szükségünk van pártokra, de csak igényeink érdekében.

— Milyen a kapcsolatuk más ágazati szakszervezetekkel?

— Németországban 16 szakszervezet működik. A Szakszervezeti Szövetségen belül rendszeresen találkozunk egymással, s bizonyos témákban alkalmanként külön-külön is folytatunk konzultációkat. Ezek feltétlenül szükségesek, az összpolitikat csak így tudjuk befo-

lyásolni. És 16 erős, egységesen fellépő szakszervezet igen nagy erő.

— Úgy tűnik, a német újraegyesítés a vártnál jóval többbe kerül, mint amire számítottak. Mi történt a volt NDK postásszakszervezetével?

— Az NDK-ban szállítási és híradás-technikai szervezet volt; ezt háromfelé osztották. Postai, Vasutas és Szállítási Szervezetté. Az egyesítéskor először felvilágosító munkába kezdtünk.

— Mondhatom azt, hogy tanítani kezdték a demokráciát?

— Szükségszerű volt. Választanunk kellett, hogy átvesszük a keleti szervezetet, vagy új belépési nyilatkozatot kérünk. Ez utóbbi történt, és így 105 000 új tagunk lett.

— Hogyan tartják a kapcsolatot a hivatalok képviselőivel, milyen az információs rendszérük, s azoknak mennyi a beleszólási joguk?

— Először is van a szakszervezet. A struktúrában alulról kezdve a hivatali, a területi, s a tartományi. A tagok szakszervezeti elnökséget választanak, s a lényegi munkát ez végzi, személyzeti képvisleti törvény alapján. Ezeknek a tanácsosoknak a feladatuk, hogy a megváltozó törvények érvényesítésén öröködjék, hogy a megkötött kollektív szerződéseket miként tartják be, vagy megakadályozzanak törvénytelen áthelyezéseket. Ezek a tanácsosok az üzemi tanács képviselői, tehát nem a szakszervezeté, de ebben nincs ellentmondás, mert általában 90 százalékban szakszervezeti tagok.

— Végezetül a munkanélküliségről, elbocsátásokról kérdezném. S itt újra a volt NDK helyzetére hivatkoznék, ahol bizony nagyon hamar kiderült, a kapitalista babaruha nem olyan szép, mint gondolták.

— Postai elbocsátásokra nem került sor, de félünk, hogy bekövetkezik. Szakértők 25-50 százalékos munkanélküliségre számítanak. Ezt általában értse, nem csak a postás dolgozókra. 1/3-os munkanélküliség majdnem biztos.

— Mennyi? Jól értettem? 1/3? Uram, ezt még leírni is rettentő, hát még belegendolni...

— Jól értette...

— Ha ez valóban bekövetkezik, nem irigylem önöket, lesz mit tenniük. Köszönöm a beszélgetést.

— v. á. —

— Jó az irányítószámod...

Tóth Piusz István rajza

MI ÚJSÁG ÖNÖKNÉL?

Látogatáson Borsod megyében

Mostanra már felnőtté cseperedett fiam 14 éves volt, amikor osztályában felmérést végeztek, ki merre járt az országban. Az eredmény eléggé megdöbbentő volt, mert kiderült, ő egy-maga több helyen fordult meg, mint a többi osztálytársa összesen. A „tan-erő” mindebben némileg kételkedett, s csak akkor nyugodott meg, mikor gyermeke a felsoroláshoz hozzátette: Ózdon ettem életemben először zöld fagyaltot — pocsék volt! —, Pécsen a székességi ház előtt pofozott meg apám életemben legkeményebben, s Szolnokon egy volt olimpiai bajnok tanított meg igazából úszni. Apám sokat utazik, s ha csak tehette, mindig elvitt engem vidéki útjaira, s ez nagyon klassz volt.

„Apám”, azaz én most is utazom, most éppen Miskolcra, s egy törött bordájú szakszervezeti vezető meglátogatására Kazincbarcikára, onnan tovább Sárospatakra, Sátoraljaújhelyre, s a zempléni hegyek közé, Pálházára. Arra a Pálházára, mely talán az ország egyik legbarátságosabb környéke, melyet egy ostoba döntés napok alatt fosztott meg híres kisvasútjától, mert mi oly gazdagok vagyunk, mit nekünk a turizmus fellendítése meg a célszerűség...

Ezen a célszerűsége gondolkozom akkor is, mikor a miskolci szakszervezeti székház pirinyó liftjében Sztahura Lászlóné területi szb-titkárhoz igyekszem.

A fogadtatás több mint barátságos, olyan, mint a régi haverral való találkozás, éppen csak hátba nem veregetjük egymást, pedig életünkben másodszor találkozunk. Pillanatok alatt kiderítjük, közös tanárunk volt a Tanárképző Főiskolán — akit mindketten imádtunk —, de talán térjünk a tárgyra.

— Ön nem miskolci születésű, s nyilván, mikor a bölcsőjében kinyitotta a szemét, s még egy darabig — ha megkérdezik, mi leszel, ha nagy leszel? — nem azt mondta: „postás szakszervezeti titkár”. Hogyan lett az?

— 1969-ben jöttünk a férjemmel Miskolcra. Nekem nem volt állásom, de a férjemnek a postával volt szerződése, s így nekem is sikerült elhelyezkednem. Munkaügyi nyilvántartó lettem. Később elvégeztem a középfokú posta-forgalmi tanfolyamot, majd a felsőfokút. S közben — ma már talán nem illik ezt mondani — KISZ-titkár voltam.

— Illik, nem illik, az volt. Különböző is, aki megtagadja, szégyelli a múltat, szerintem, ássa el magát!

— Aztán elkezdtem a szakszervezetben is dolgozni, igaz, először mint külsős; sporttal foglalkoztam. 1980-ban a titkárválasztás után mint kulturális-prop. titkár kerültem a szervezetbe. S miután lehetőség volt a tanulásra, elvégeztem a Tanárképző Főiskola népművelő-pedagógia szakát.

— Akkor ön a Ho Si Minh nevével fémjelzett főiskola növendéke volt. Tudja, azóta is gondolkozom, szép emlékü Ho apónak vajh mi köze lehetett a magyar pedagógiához...

— Sok nem, az bizonyos. Én viszont nagyon jó közegbe kerültem 1980-ban. Ha jól emlékszem, 36 alapszervezetünk volt, telis-tele kitűnő titkárral.

— S most mennyi van?

— Huszonkilenc, de közben a távközlés kivált.

— Igen, s a távközlés lett a gazdag nagybácsi, s a posta a szegény rokon. Hogyan élnek egymás mellett?

— Mi jól. Még akkor is, ha néha jókat veszekszünk.

— Örömmel hallani. Volna azért egy kellemetlenkedő kérdésem. Furcsa

módon ez a szörnyű nevű közigazgatási terület — BAZ megye — bármennyire óriási ipari létesítményekkel rendelkezik, mindig perifériára szorult. Ide a pártfőtitkárok uralkodásuk idején is legfeljebb egyszer látogattak el. Önök hogy érzik, így van ez a szakszervezeti területen is?

— Semmiképpen sem. Ami nálunk talán különbözik, mi sokkal jobban összetartozunk. Olyanok vagyunk, mint a jó testvérek. S mi, úgynevezett „vidékiek”, például a debreceni, sőt szegedi kollégáival is kitűnő kapcsolatban vagyunk. Hozzáteszem: nyilvánvalóan mindegyikünk más és más gondokkal küszködik.

— Önök például mivel?

— Most a tagdíjjal kapcsolatban. Nekünk nagyon „betett” az adójogszabály. 300 Ft-ig adómentes, azon felül adóköteles. Mi jónak tartottuk a régi rendszert — a bizalmirendszert, illetve a kategóriabesorolást —, ez a levonásos rendszer semmiképpen nem tetszett. S úgy tűnik, az élet minket igazolt. Nem tetszik a 0,5 százalékos szolidaritási levonás sem. S még sorolom, amit nagyon fontosnak tartok: az emberek hangulata egyre rosszabb, féltik állásukat, s bizonytalanok a jövőt illetően.

— Mit tudnak tenni ez ellen?

— Sajnos, sokat nem. Ráadásul miután „karcúsítottak” minket, oly kevesen vagyunk, ezt az óriási területet bejárni szinte lehetetlenség. Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye.

— Ismerem a környéket, s tudom, ez nem síkság, hegyekkel szabdalta terület, s itt nincsenek járható dűlőutak. Van egy főút, s arról leágazások. S hogy melyik leágazást választjuk, csöppet sem mindegy.

Mi viszont Fülöp István kollégámmal a Kazincbarcika felé vezető irányt rosszul választottuk meg, s egy felüljáró magasságából néztük: jobb lett volna alant autózunk. Bizonyára ismerik a mondatát: „egyszer lent, egyszer fent”. Nos, mi rövid tekergés után újra lent voltunk, s tucatnyi kátyút kikerülve a Távközlési Dolgozók Szabad Szakszervezetének területi titkárárt, Kiss Józsefet találtuk meg. Persze hogy megtaláltuk, hiszen őt kerestük, még akkor is, ha érkezésünkkor a betegágyon csöndes napjait élvezte, s dühös: kertjének miért pont arra a fájára mászott, melynek teherbíró képessége elmaradt a kívánalmaktól. Az életnek vannak kiszámíthatatlan dolgai.

— Egy kívülről csodaszép akárm belülről lehet nagyon korhadt, elfáradt. Fáradt a szakszervezet, netán fásult?

— 3200 tagunk van. Szervezettségünk 93 százalékos. A tagság inkább dühös az üdüléssel kapcsolatos problémák miatt. Múltánytalannak érezzük az idevonatkozó adózási feltételeket, melyeket végül a pénzügyminiszter tisztázott. De ma sem tisztázódott a vállalati üdülésnél ez a dolog. Ha pl. 10 000 forintba kerül nekünk egy fő üdültetése, mi azt mondjuk, odaadjuk 2500 forintért. Jelen pillanatban viszont hozzácsapják a havi fizetéshez, és ezért adózni kell. Ezért van a méreg, s az emberek azt mondják, nem tudunk elintézni semmit. Pedig még az Alkotmánybírósághoz is fordultunk.

— Valójában mit tud adni a szakszervezet?

— Csak azt, ami a tagdíjból befolyik. Kongresszusunkon úgy döntöt-

tünk: 60 százalék marad az alapszerv-nél, 40 százalék a közpénzügyeké, illetve az országos szövetségünké.

— Pedig önök egy „pénzesebb” szervezet. Hiszen a távközlés nyereséges, nem úgy, mint a hagyományos posta.

— Mi voltunk itt Miskolcon, akik utoljára szétváltunk postaforgalomra, illetve távközlésre, 1990. április 28-án.

— S aztán a távközlési szakszervezet is kettévált a májusi kongresszus után.

— Egy év távlatából azt mondom, ez helytelen volt. Hogy a vállalat önállósult az egy államigazgatási cselekedet volt, de ezt a szakszervezetnek nem feltétlenül kellett volna követnie. Csinálhattunk volna olyat, hogy lett volna egy országos — mint régi vezetőségünk — és minden ágazatnak ágazati szakszervezete, mely az ágazati dolgokat ott tartotta volna. Ami a forgalomé, az az övé, s ugyanígy a műsorszórás és távközlés is. Így egyben maradtunk volna, s a szerzett jogokat, amelyeket valamikor a Magyar Posta Kollektív Szerződésében elértünk, közösen tarthattuk volna meg.

— Ha jól értem, nem híve az elaprózódásnak, de gondolom, ebben nincs semmi véletlenszerű.

— Sokéves tapasztalatom ez. Elaprózódunk, kevesebb a pénzünk, kevésbé vagyunk hatékonyak. Pedig jártak nálunk finn, svéd szakszervezeti vezetők, s elmondták, ők hogyan csinálják. Milyen jól képzett szakértőgárdájuk van, akiket meg is tudnak fizetni. S kicsoda erőt képviselnek a kormány szemben, mert egységesek.

Nem tudom, északi barátaink jartak-e Sátoraljaújhelyen, s ha igen, milyen évszakban, egy bizonyos: mi most egy varázslatosan üde, hegyek övezte úton autózunk — nem győzőnk álmélkodni. Mielőtt lefeküdnénk, belátogatok az újhelyi 1-es számú posta telefonkezelői szobájába, ahol — bármennyire is későre jár — még szaporán munka folyik. Két ifjú hölgy, Mohácsiné, illetve Kiss Csabáné boszorkányos gyorsasággal dug ide, dug oda, teremti kapcsolatokat, néha könnyöröggel, nagyokat sóhajtván. Egy bizonyos: Sátoraljaújhelyi telefonközpontját egy afrikai törzsfőnök talán érdekesebb találná, egy finn postás azonban inkább kortörténeti múzeumnak vélné.

Kora reggel fékezünk a pálházi — éppen renoválás alatt álló — hivatal előtt, alapos meghökkenést okozva. „Újságíró itt, a világ végén? Rólunk riport? Nem csinálunk mi semmi különöset, csak dolgozunk...” Na ez az: „csak”, de hireim szerint, ezt csöppet sem „világvégi” szinten teszik.

— Kedves Fortunyák Józsefné, engedje meg, hogy gratuláljak. Ritkán van alkalom egy felújítás alatt álló épületben ilyen rendet találni. Már ez az épület előtti parkocska is örömet kelt, de itt bent, ez a sok üde növény is feledtet minden ilyenkor szokásos kényszerű felfordulást. Bizonyára nem véletlen, hogy önről úgy vélekednek, nehezen tűri a lazaságot.

— Hát, sajnos, az jellemző rám, hogy maximalista vagyok, s ez talán nem minden esetben jó. Esetenként ez kollégáimra is ellenkező hatással van, de a végeredménynek — amikor

már megszületik valami — egyformán örülünk mindnyájan.

— Ahogy elnézem a kollégáit, semmiképpen sem abba a kategóriába tartoznak, akiket csiklandozni kell, hogy ne szomorkodjanak.

— Nem, nem; azt hiszem, valóban nem, jól elvagyunk egymással.

— Hány dolgozót jelent ez az „egymás”?

— 14-en vagyunk: 6 kézbesítő, 8 tisztviselő. 1983 óta vagyok különben vezető.

— Akkor igazán alapos tapasztalatai vannak arról, mi jellemző egy ilyen,

mondhatnám eléggé elzártnak élő hivatalra.

— Mi talán inkább élünk emberközben, mint máshol, nagyobb helységeken. Mi jobban ismerjük a problémákat, és sajnos, erősebben nagyon elszegényedett az ipar, bár nálunk még nagyobb baj nincs. És nem vagyunk mi olyan elzártnak, mint első látásra tűnik. Nem, mert végre megindult a turizmus. Itt van Kókapu, mely most már télen is üzemel, Debrecenből jönnek nyaralók, házakat vásárolnak, s nagyon népszerű a parasztházakban való üdülés is.

— Ezen igazán nem csodálkozom, ez a környék — bár lehet, hogy elfogult vagyok — nekem a szívem csücske, itt aztán minden megtalálható, ami a pihenéshez szükséges.

— Pihenésre és elmélkedésre is. Tölünk nem messze, Bózsán, van egy egész nyáron működő bibliotéka. Ez 400-600 főt jelent, köztük nagyon sok a gyerek. Nagyon jó a kapcsolatunk velük, s az ez évben nem tudom, milyen formában üzemelő, volt úttörőttáborral is. Látnia kéne, milyen lesz a hivatal, amikor ez a sok vidám gyerek bevonul, és elkezd levelezőlapot vásárolni... Csipkedhetjük magunkat, de nagyon örülünk nekik, mert így mozgalmassá válnak. Az óvónő is két hónaponta meglátogat minket a kis-cikkkel. Ilyenkor apró ajándékot is adunk.

— Nocsak, ha 20 év múlva erre járok, lehet, hogy az akkori postás-kisasszony elmeséli: azért lett postás, mert itt mindig kapott csokit, cukorkát?

— Lehet, hogy talál majd olyat.

— Én is kaptam ajándékot, s otthon bontottam csak ki, s őrzöm azóta is, mint ritka becses emléket. Ezt a tárgyat és a kedvességet, és a valóban emberközelséget. Egyre inkább durvuló világunkban ennél többet nem is kaphat az ember.

Sátoraljaújhely a háború után sokáig amolyan elzártnak volt, végül, „nincs tovább”-féle település. Határváros, s remélhető, a mostani liberálisabb politikát folytató északi szomszédaink hamarosan újra felfedezik.

A 22 ezer lakosú város postahivatalának vezetője, Ladics Lajosné is az itteni emberek nyitottságáról beszél előljáróban.

— Itt valóban közelebb állnak az emberek egymáshoz, nagyobb a munkaszeretete is. Vonatkozik ez kollégáimra is. Gondolkoztam, miért van ez? Aztán rájöttem: más hivatalokkal, intézményekkel ellentétben, mi sokkal szélesebb népréteggel találkozunk, mint mások. S bár nem tartozunk a nagyon magasán képzett emberek közé, közvetlenségünk az előbbiből fakad. Arról nem is beszélve, sok nagyon egyszerű ember kényszerű gondjával bajjával is hozzánk fordul, kér tanácsot, vagy egyszerűen csak jól kibeszéli magát.

— S győzik ezt célnál?

— Feltétlenül, másképpen el sem tudom képzelni a munkánkat. Vannak kézbesítőinknek olyan, úgynevezett nehéz területeik, ahol, ha nincs jó ismeretük és személyes kapcsolatuk, komoly bajok lennének.

Sárospatak egykori, már-már legendás hivatalvezetője, Szabó Géza, öt éve ment nyugdíjba. Utódja, Sipos László, alaposan meghökken első kérdésesen, mikor arról kérdezem, mit csinál ő másképp, mint elődje, mert hogy így van, abban bizonyos vagyok.

— Ennek megítélése nem hiszem, hogy rám tartozna, de megpróbálom válaszolni. Bevált módszereken még véletlenül sem változtattam. Amit úgy éreztem, talán lehetne ésszerűbben, azon igen. De ezt menet közben az élet is kívánta, pontosabban a fejlődés. Új szolgáltatások születtek. Felszabadult a volt vezető szolgálati lakása, több teret tudtunk nyerni. Renováltuk minket, s két éves, három helyen való üzemelés után kulturáltabb körülmények között fogadjuk az ügyfeleket.

— Ami a kultúrát illeti, ebben a városban aztán igazán helyénvaló, Patak levegője valahogy kizárja a faragatlanságot.

— Igen, és a hangnem mellett az ápolatlanságot is.

— Hogyan állnak nyelvtudással, mert itt ennek is nem akármilyen hagyományai vannak.

— Bevallom, semmi okunk dicsekedésre. Sajnos, a nyelvpótlék sem jelent valami nagy vonzerőt az esetleges tanulásra. Természetesen kéne valami belső ösztönzés is. S azt is számításba kell venni, mi „keleten” élünk, s a külföldi idegenforgalom egyelőre még nem jelentős. Ezt különben valutabeváltási forgalmunk is jelzi.

— Valóban, mennyire vannak keletre? Összeköttetésre, elzártaságra gondolok.

— Óriási dolog volt, hogy bekapcsoltak minket a nemzetközi távhívásba. Még az első kérdésére válaszolnék. Amit én újtottam, az azoknak a tapasztalatoknak az alkalmazása, melyeket ebben a modernizálódó korban megtanultam. Győrben végeztem, de vannak olyan szabályzatok, melyek kötelezők, s változtatni ezen nekünk nincs jogunk. Rugalmasan viszont le-

het kezelni dolgokat, papíron elutasíthatnám, de ha egy kicsit lehetőséget látok benne, akkor belemehetek, megteszem az ügyfelekért.

— Egy konkrét példát kérek csak.

— Sárospatakon 2500 nyugdíjas él. Sok a kisnyugdíjas, s a pénz, bizony, hamarabb fogy el néha, mint számították rá, s korábban jönnek a postára érte. Tudom, hogy kinek létszükséglet, s ki vinné egyenesen a kocsmába. Előfordul, hogy felveheti... Remélem, sejtí, hogy melyik fajta.

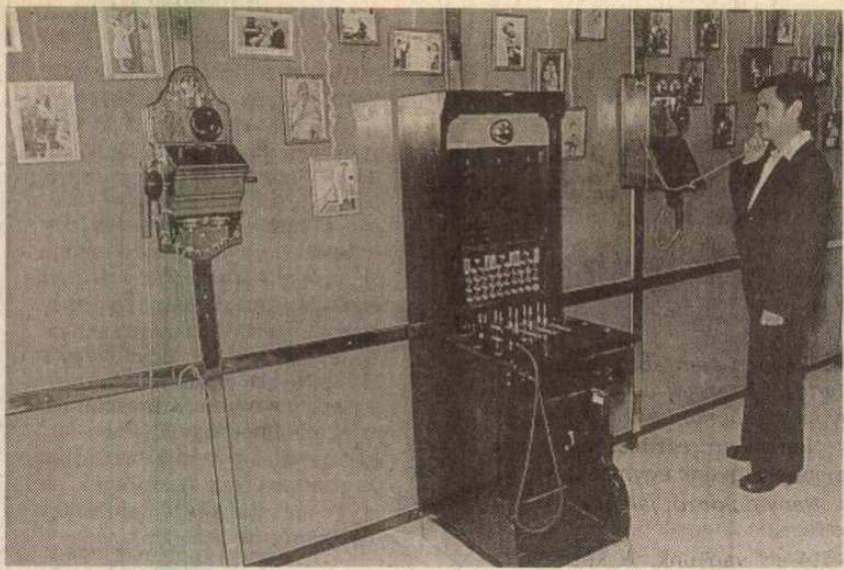
Sejtem, de a gyomrom már úgy kórog, félek, más is meghallja. Elbúcsúzom, irány a posta melletti lángossütő, ahol akkora lángost adnak, jóval olcsóbban, mint az ország más tájain, alig bírom megenni. Kicsit sétálok — egy laza fröccs a vár melletti büfében —, s azon töpregek: lehet, hogy az újságírók vezetik a szívinfarktus statisztikáját, de ha mindnyájan ilyen tájakra járnának, ez másként volna.

Budapestén a szén-monoxidot harapjuk, erre felé a tisztaságot. S ezt nem csak a levegőre értem.

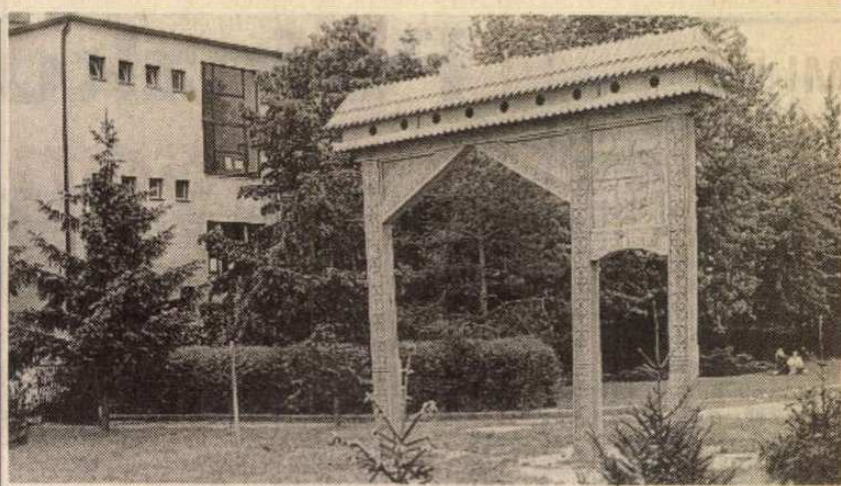
Veégh Ádám

A volt megyeszékhely központja részben még manuális

Május 17-én,
a Távközlési világnapon
Telefónia Múzeum elnevezéssel
a távbeszélő-szolgálat
múltját és jelenét bemutató
állandó kiállítás nyílt
a hajdani Vár mellékközpont
termeiben,
Budapest I., Úri u. 49.
szám alatt.
Megtekinthető hétfő kivételével
naponta 10 és 18 óra között.

Maga készítette székelykepet ajándékozott Sebestyén József Füzesabony városának. A Remenyik Zsigmond Gimnázium és Postaforgalmi Szakközépiskola előtti parkban állították fel.

Ezt láttuk a vásáron

Az 1991. május 22–30. között megtartott Budapesti Nemzetközi Vásár minden korábbinál nagyobb érdeklődés mellett zajlott le. A szakvásár jó alkalmat adott arra, hogy a Magyar Posta Vállalat és a Magyar Távközlési Vállalat bemutassa újdonságait, szolgáltatásait a nagyközönség számára.

A Posta Vállalat a Járműtelep által készített, működő csőpostát, autószerelő berendezéseket, szolgáltatásokat reklámozott, az érdeklődők ingyen ad-

hatták fel a „szívposta” képes levelezőlapokat.

A Matáv szinte valamennyi szolgáltatását felvonultatta a vásárlátogatóknak. A Budapesti Távközlési Igazgatóság új, nyilvános, kifosztás ellen védett, visszahívható távbeszélő-állomásokat üzemeltetett, megvásárolható telefonkészülékein ingyen lehetett telefonálni. Emellett közvélemény-kutatást tartott, s szóróanyagait az engedélyezett alközponti berendezéseket ismertette, szemléltető táblán mutatta be Buda-

pest telefonhálózatának fejlesztését 2000-ig. A Táviró és Adatátviteli Igazgatóság a gerinchálózat 1991–1993. közötti fejlődését, a country direct, a nemzetközi zöld szám, konferenciaszolgálat, belföldi és nemzetközi távhívás szolgáltatásait hirdette.

A POTI Kft. hálózattervező rendszerét, a Please Adatátviteli Szolgáltató Kft. csomagkapcsolt hálózatát mutatta be.

A Vásárváros III. számú kapuja mellett hatalmas, tengerjáró vitorlás vonzotta a kirándulókat. Az Equator ötéves világ körüli útra indul augusztusban. Az egyik támogató a Helyközi Távbeszélő Igazgatóság, amely székesfehérvári üzemének egy részét átadta az expedíció rádióamatőr állomásának kialakításához. (Innen tartották a kapcsolatot Fa Nándorral és Kopár Istvánnal is.) Gál József és családja az ötven országot érintő vitorlásút során naponta jelentkezik majd közvetlenül rádión, illetve műholdakon keresztül, így páratlan távközlési kísérlet sorozat részese lehet igazgatóságunk.

kereses

Gittai István

ÁPRILIS

Megbolydul a nedv,
milliárd rügön át
újhodni igyekszik a táj.

Ahány fa, bokor, szál,
annyi menyasszony,
annyi virágos
nászba borulás.

Ó, gyönyörű
földi lakodalmom,
ó, tébolyult lobogás!

De jajj: hová,
hová oldalognak
a betegek,
a vének?

SANZON

Ök ketten
drága csitriek
csábítani mentek
márciusi tavaszba.

Utánuk néztem,
istenem, mily jónak,
szabadnak
éreztem magam,
amig elhúzva tartottam
a kocsmablak lenge
függönyét.

Istenem, mennyire,
mennyire én voltam
akkor, addig én!

ÉRTÉKEK KÖZÖTT

Elém teszed a porcelánt,
nagyon drága étkészletet,

megmutatod a könyveket,
régirégi biblíákat,

felsorolod a köveket,
végvárak töredékeit,

és érinted a szobrokat,
a mozdulatos bronzokat,

közben hajad, nyakad, füled,
szemed, szád, bőröd, illatod
lesz legértékesebb, s titok
örömeiben szent osztozásunk.

(Nagyvárad, 1991.)

MÁTRAKERESZTES

A hagyományoknak megfelelően a HTI az idén is megtartotta mátrakeresztesi túranapját. 14 autóbusznyi emberáradat indult a Mátra csodálatos vidékére kipihenni egész heti fáradalmait, ismét találkozni rég nem látott munkatársakkal.

A négy-, illetve tizkilométeres gyalogtúrát, majd az azt követő ebéd után öreg és fiatal együtt játszott a közeli focipályán. A játékok közül a kötélhúzás és a horgászat volt a legiskeresebb. Kellemesen elfáradva, újabb élményekkel gazdagodva érkezünk haza.

Dénes Géza

Gólyák a kéményen

A kistomaji posta kéményére gólya készül leszállani. Lóbál néhányat a szárnyával, valóságos ráugrik tavalyi fészkeire, ide-oda kap, innen gally-meg szalmacsomót húz ki, s rakja oda, ahol ritkább a fészkek alja, oldala.

A kis posta udvarán virágba borult barackfa mosolyog a felhőtlen égre. Zsupposék lakják az első udvarnál a lakást, közvetlenül a postahivatal mellett, mert az asszonyka, Katóka a hivatal vezetője.

A barackfán méhek zümmögnek. Egy-egy szirmon négy-öt is tologlik, hogy bedughassa csápját a szép sárga virágporhoz. Szemben a tornác szélétől védett oldalán is megleveledtek a legyek, bogarak, dongók, a tornác mellett végig szőlőlugas indái nyújtogatják nyakukat a jó meleg égi kályha felé. Itt kezdődik a kert, amit Kató, a postavezető használhat. Jó „nyilasnyi”, téglalakban húzódik le a hátsó kertszomszédig. A kertben felgyúrt ingujját, csupa izom fiatalember hajladozik, fűgőn tapossa ásját. Jó föld van alatta, csak kissé szikkadt. Néha ásjára támaszkodik, megtöri homlokát. Kevés esőt kapott ez a jó föld az ősszel, nehezen hasítja az éles ásó. Zsuppos János az ő tisztességes neve, a Katóka férje. Ők használják a kis tornácok lakással együtt a barackfás udvart, a lugast, a kertet. A mellette játszadozó alig ötéves kislánya az ő gyerekek, aki a frissen ásott földből csigákat, apró kavicsokat szed egy csomóba. Azért is jólesik arra az ásjára támaszkodni, mert úgy könnyebb válaszolgatni a gyerek kérdéseire:

— Édesapám, miért vitte el édesanyámat a két csúnya bácsi a fehér autóval?

— Jót akarnak, kislányom. Meggyógyítják!

— És mikor jön haza édesanyám?

— Jaj, de sokat tudsz karattyolni, kedves. Majd hajajön nemsokára!

— Hű, de jó lesz — tapsol a gyerek ugrándozva.

Nemcsak a kert, hanem az egész falu határa olyan most, mintha mindjárt kiáltana a mérhetetlen boldogságtól. Talán a dongók, az ébredő bogárbabok, a szárnyaikat próbálgató pillangók, a szőlőlugas indái is kiáltanak? Csak mi nem halljuk? Mint ahogy ők sem hallják a kis szöszkét, aki a kert végébe szalad, ott megállapodik a szomszéd kerítésénél, a bodzabokor tövében, és ütemesen kiabál a szomszéd kéménye felé:

„Gólya-gólya vaslapát,
Hozzál nekem kisbabát!”

Az utcán porfelhő száll az égnek, nyomában motorbűgös, ami éppen a kisposta kapujánál hallgat el. Zsuppos János kezében megáll az ásó, figyel. Igen, ő az. A lélegzete is eláll. Ugrik a bodzabokorhoz, ölébe kapja a kis

szöszkét, és szalad vele. A kiskapu ki nyílik, megjelenik benne egy sápadt arcú asszony, karján pólyával, mögötte két egyenruhás mentős.

— Virágszálam, hát megjöttél? — borul az asszony nyakába a férfi. Majd szégyenlősen mosolyog a mentősök felé.

— Édesanyám, hát megjöttél? — mondja a kis szöszke is az anyjának. Boldogan kapaszkodik a nyakába, de inkább a két mentős bácsitól való féltelmében.

— Hát oszt, mi lett? — kérdi a férfi kíváncsian.

— Fiú! — mondja a férje szemébe nézve, azzal a halk, suttogó hangjával, amit akkor használ, ha a másikkal örömet akar szerezni.

A két mentős elköszön, és elporzik a nagy fehér autóval. Utána a férj megkönnyebbülten átkarolja az asszonyka rég ölelt parázs derekát, a kis szöszkét is kézen fogja, s megindul velük az utcai tisztaszobába. Hát milyen is a szeme, szája, kire hasonlít a gyerek? Nemsokára már a diványon rugdossa az eget a kis élet. Ahogy megszabadul ruhadarabjaitól, ráncos kis kezével megragadja az egyik rózsaszínű lába ujját és dugná a szájába.

— Most már magam is látom, hogy fiú! — s az apának a szíve majd kiugrik a helyéből a büszkeségtől. A kis szöszke is megszólal:

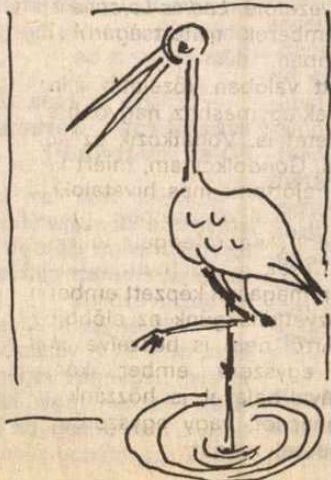
— Édesanyám, úgy-e most már nekem is van kistestvérem, akivel játszhatok?

Az asszonyka összecsapja a kezét:

— Jaj, hogy én téged észre sem vettem, kis Zsuzsikám. Pedig sokat gondoltam rád ott, a városi szülőotthonban. Gyere ide anyáddhoz lelkem szerelmes magzatja!

Azzal úgy magához szorítja, hogy a gyerek szinte nyög belé.

— Hogyne játszhatnál a kis testvéreddel, hiszen a tiéd is! Érted? A tiéd

Pofozkodik a POFÜSZ

Szendrei Péter, a Budapest 70-es hivatal vezetőhelyettese, a POFÜSZ vado-natúj tagja faliújságcikkekben támadta meg a PDSZ-t, és azzal vádolta őket: nem a postások érdekeit védik. Alábbi interjúnk szereplői: Velkei Istvánné szb-titkár, Léhner Béla szb-elnök, Plagány Gábor főbizalmi válszólnak kérdésekre, de a sportszerűség úgy kívánja, hogy előbb a faliújságci- szövegét is közöljük az olvasókkal, tudják, mi az ellenfél álláspontja.

"MIT ÉR A 20% BÉRFEJLESZTÉS PDSZ-MÓDRA

Az érdekvédelemnek sok-szintű, több összetevőt igénybe vevő tevékenységnek kell lenni, ha igazából az, aminek nevezik. Sokré- tően magyarázható, vannak viszont olyan tényezők, melyeknek nem szabad szerepet játszania gyakorlása során: ilyen a szereplési vágy ki- élése, a pózolás, az egyéni érdek, olyan pozícióharcok- nak, melyek kárát a széles - akár az egész hivatal - dol- gozó réteg látja. Az érdek- képviselő - legyen bármely szervezet tagja -, ha elhi- vatatlanként gyakorolja, amire vállalkozott, az összdolgo- zókat érintő kérdések egyeztetéséhez a lehető legszélesebb információ nélkül le sem ül. Ha mégis megteszi, alkalmatlan az érdekképviselőre.

Napjainkban egyre széle- sebb teret kap a munkatér- letek érdekeltté tétele a bevételek növelésében. Ezt a célt szolgálta a Budapesti Postaigazgatóság 9/1990. sz. utasítása, amely lehe- tőséget biztosított hivata- lunknak a bevételnövekmény meghatározott százaléka- nak helyben történő felhasználá- sára.

A megfelelő előkészítést követően ez évben ért el oda a hivatal, hogy az utasítás adta lehetőségeket kihasz- nálva a bevételnövekedésünk - amiért munkatársaink ke- ménnyel megdolgoztak, a cikk olvasója is - meghatározott arányában nagyon komoly jutalomra, esetleg béremelés- re nyílt reményünk saját erőből. Ez a lehetőség fel- csillantotta, hogy anyagi elismerésben a dolgozóink a hivatal munkájához képest jelentősen előrelépjének. Komoly sanszuk volt, hogy a jelenlegi gazdasági hely- zetben sikeres, dolgozóink anyagi helyzetét erősítő évet zárjunk 1991-ben.

Ilyen előzmények után április 26-án a PDSZ-nek sike- rült a "kiharcolni" a 20%-ot. Az átgondolatlan, politi- kátlan, szűk látókörű, csak egy számot szem előtt tartó álláspont arra az intézke- désre kényszerítette az igazgatóságot, hogy "20% alapbérfejlésztésen felül további intézkedésig saját hatáskörben prémium, juta- lom nem fizethető".

Ez a kényszerintézkedés azt jelenti, hogy az összes reményünk füstbe ment. De nem csak ezt, hanem megje- lent a létszámcsökkenés veszélye, az eddigi jutalom jellegű, havonta jelentkező kifizetések felfüggesztés- re kerülnek.

A kedvezőnek indult 1991. év egy csapásra nehéz évvé változott, melynek terheit minden dolgozó viselni fog- ja, és nem a hivatalvezetés hibájából.

Akaratlanul felmerült a kérdés: Kinek az érdekét képviselték 26-án? Kinek a felhatalmazásából képví- seltek úgy, ahogy az törté- nt? Alkalmask azoknak a képviselői jogoknak a gyako- rlására, amit saját ma- guknak kisajátítottak? Nem lenne eredményesebb olyan képviselőt, amely a dolgo- zók között élők közül kerül ki?

Ezekre a kérdésekre a vá- laszt csak az adott szerve- zet tagsága adhatja meg. De az elhibázott érdekképvisé- let hátrányait valamennyi 70. sz. hivatalban dolgozó viselni fogja.

Szakszervezetünk képví- selői keresik az utat, amely ha némi kitéréssel is, de a kedvezően indult 1991. év útjára vezet. Ebben az útké- resésben a POFÜSZ egész ta- gsága a képviselők mögött áll.

Budapest, 1991. április 30.

Szendrei Péter
POFÜSZ-tag

Kedves Velkei Istvánné, olvasónk Szendrei Pé- tert, a fenti levél íróját!

Szendrei Péter 1975 óta dolgozik a 70-es postahivatal- ban - válaszolta a hivatal szb- titkára -, kezdetben a pártbi- zottság titkárának a helyettese volt, és a VIII. kerületi munkás- örség parancsnoka. Aztán a 80-as évek elejétől a hivatalve- zető helyettese lett. A PDSZ- nek postai munkaviszonyának kezdete óta tagja volt, egészen 1991. április 1-jéig. Addig a PDSZ szakszervezetével együtt- működött, segítette, támogatta munkáját, sőt a korábban megalakult Postások Független Szakszervezetének faliújságci- keit elítélte. Az is előfordult, hogy a közvetlen munkatársait elítélő vagy kritizáló cikkeket le- vetette a faliújságról. Nem tu- dni, miért, ez év áprilisában megváltozott a véleménye. In- dokolás nélkül kilépett a PDSZ- ből, két héten belül átlépett a másik szakszervezetbe, és attól kezdve ellenséges lett régi szakszervezetével.

Van-e önök között va- lamilyen fajta személyes eli- lentés? Volt-e valami, ami arra késztette volna őt, hogy kilépjen a PDSZ-ből?

Ezt megelőzően nem volt konfliktusunk, de korábban igen. Ugyanis minden évben voltak úgynevezett vezetői vé- leményezések, ami a bizalmi- testület hatáskörébe tartozott. Minden egyes alkalommal visz- szautasította, ha negatív véle- ményt írtak róla a dolgozók. Az elmúlt évben levélben közvet- len feletteséhez fordult, és méltánytalannak tartotta a Postá- sok Szakszervezete helyi képví- selőjének elítélő véleményezé- sét az előző évi munkájáról.

Mi volt ebben a véle- ményezésben?

Azokat a szakmai hiá- nyosságokat fogalmazták meg, amelyek jellemzők voltak munkájára. A kézbesítő osztály és a leszámoló osztály munka- helyi légköre rossz volt, és szakmailag sem volt éppen el- fogadható.

Milyen vezető Szend- rei Péter?

Autokratikus. Nem tűr el- lentmondást, és nem is tudja elviselni az ellentétes véle- ményeket. Ezt bizonyítja az is, hogy ha a munkatársait bárki bírálni merészelte, akár a szak- szervezet, akár egy másik osz- tály vezetője, abban az esetben bíráló ellenfelét "lesöpörte" az asztalról.

Alapos tehát a gyanú, hogy neki a POFÜSZ arra jó, hogy a saját hatalmát erősítse a hivatalon belül?

Elképzelhető, ugyanis osztályain olyan hangulat ala- kult ki, hogy amennyiben to- vábbra is hozzá fog tartozni a kézbesítő osztály, akkor a dol- gozók akár sztrájkjal fognak el- lenze tiltakozni.

A bérvitát, ami a faliú- ságon megjelent, arra akar- ja felhasználni, hogy saját hatalmát erősítse, és a PDSZ-t lejárassa?

Igen, arra akarja felhasz- nálni, és bebizonyítani, hogy képes az "új" szellem szerint cselekedni. Képes eminens párttagból, főmunkásórból el- utasítótá válni.

Ezt az egyszerű embe- rek köpönyegforgatásnak nevezik, ugye?

Igen.

No, akkor meséljék el kérem, a faliújságci- k tör- ténétét!

Azzal vádolják a PDSZ-t - veszi át a szót Léhner Béla szb-elnök -, hogy nem a dol- gozókat képviseltük a bérfej- lesztési vitában. Amikor az első bértárgyalás folyt, a Budapesti Postaigazgatóság szakmai ve- zetőisége és a szakszervezet küldötttertekezlete megtárgyal- ta a bérfejlésztést. A szakma készített egy bérfejlésztési anyagot, a Magyar Posta Vállal- lat központjának utasítása ér- telmében, amely kimondta, hogy április 1-jétől 20 százalé- kos bérfejlésztést kell végrehaj- tani minden igazgatóságon. Ezt véleményezésre a szakszerve- zet részére átadták.

Tehát április 17-én az anyagot a szakszervezeti bizott- ság mellett működő közgazda- sági bizottság megtárgyalta, és azt a végső következtetést szúrte le, hogy ebben az anyag- ban a 20 százalékos bérfejlésztés nem mutatható ki. A kül- dötttertekezleten ezt a bizottsá- gi véleményt a szakszervezet képviselője elmondta, és kérte a szakma képviselőjét, hogy az anyagot dolgozzák át, úgy, hogy kimutatható legyen a 20 százalékos, illetve bizonyítsák be, ha benne van. Az anyag készí- tői figyelembe vették a külön- böző dolgozói rétegek érdekeit: a teljes munkaidős dolgozókat, a részmunkaidősöket, a nyugdí- jasokat és a mellékfoglalkozá- súakat, sőt a hírlapkézbesítőket is. Ezeket a területeket a szak- ma együtt szerepeltette. Nem lehetett tehát elkülöníteni, hogy melyik területen, hogyan valósul meg a 20 százalékos bérfejlésztés. A szakma arra hi- vatkozott: a számok alapján ki- mutatható, hogy az induló elő- irányzathoz képest megvan az ígért bérfejlésztés.

A PDSZ azt vitatta, hogy a tényleges bérfejlésztési ösz- szegként kiosztható rész 10,5-10,6 százalékos bérfejlésztés- re elegendő hivatali szinten. A szakma a báziskiegészítésre hivatkozott, ami annyit jelent, hogy az elmúlt években nem január 1-jével volt bérfejlésztés, hanem év közben, s hogy a kö- vetkező évre ugyanezt a bért fi- zetni lehessen, meg kell termel- ni ennek a tömegét. (1990-ben kétszer volt év közben bérfej- lesztés.) Tudni kell, hogy ha ezt a báziskiegészítést a bérfejlésztés- re fordították volna, akkor ez még inkább növelte volna azt a bértömeget, amit meg kell termel- ni. Kifogásolta a PDSZ, hogy 1991-től az érdekeltségi alapon való kifizetések meg- szűntek. Tehát idén a dolgozók már nyereségesreedsedést sem kaptak, ami eddig egy plusz fi- zetés volt.

Ha ezt a báziskiegészítést használtuk volna fel arra, hogy az ez évi bérfejlésztést megad- juk, akkor olyan helyzet állt vol- na elő, hogy a jövő évben csak úgy tudunk bérfejlésztést vég- rehajtani, ha az idei báziskiege- szítést, amire már bért fejlesz- tettünk, bérálapos jutalmat nem tudtunk volna fizetni, mert azt már kifizettük bérfejlésztés- ként.

Ez most már teljesen érthető "János bácsinak", ugye?

Remélem. Ezen az érte- kezleten, mivel a szakma garan- ciákat nem tudott adni, a szak- szervezet viszont, mivel nem látta a 20 százalékos, kérte, hogy a Magyar Posta az 1036/91-es utasítása alapján a március 1-jei alapbérre adjanak

20 százalékos bérfejlésztést. Utána a küldötttertekezlet tár- gyalja meg az előirányzatot.

Rosszindulatból?

Nem rosszindulatból. In- kább azért, mert az anyagot nem ismerte. Amikor ez kide- rült, kérte a szakszervezet a szakmát, hogy a táblázatot, a bérfejlésztési lehetőségeket dolgozza át úgy, hogy az egyes területeket különítse el hivata- lonként, hogy ezt is lehessen ellenőrizni. Ez az igazgató úr nem volt hajlandó, de a későb- bi tárgyalások során még az- nap délután jelezte, hogy ő ezt az új táblázatot elkészíti, és ak- kor így lehet tovább tárgyalni. Tehát az értekezleten végül is döntés nem született. Amikor a szakszervezet erősködött, hogy mégis milyen garanciák van- nak, hogy ezt a 20 százalékos bérfejlésztést tartalmazza az anyag, az igazgató úr - és eb- ből is látható a jóhiszeműsége - kijelentette, hogy ő ezekkel a számokkal tud dolgozni, mivel a tervben ezek a számok szere- pelnek. Viszont tudni kell, hogy a Budapesti Postaigazgatóság az ez évi tervét a Posta Vállalat központjához felküldte, ott már megállapodás született, hogy ezek a tervszámok a Budapesti Postaigazgatóságnak éves szin- ten 10,92 százalékos bérfejlészté- si lehetőséget adnának. Tehát ebből is látható, hogy a 20 százalékos bérfejlésztés nem volt garantált.

De a faliújságci- k azt állítja, hogy a PDSZ nem a postások érdekeit védi. De ha nem a postásokét, akkor kiét védik?

Mivel nálunk több érde- képviselői szerv van, az igazga- tó úr, illetve a szakma már a küldötttertekezlet előtt csak a három szakszervezet képviselő- jével egyeztetve a bérfejlésztési anyagot. És ott a PDSZ képví- selője ezt a közgazdasági bi- zottság állásfoglalása alapján nem fogadta el, mondván, hogy a 20 százalék nem mutatható ki. A Kézbesítők Független Szak- szervezetének képviselője azt mondta, hogy ő az anyagot csak abban az esetben tudja el- fogadni, ha a PDSZ is elfogad- ja. A Postások Független Szak- szervezetének képviselője az anyagot lényegében elfogadha- tónak találta.

Végül is hogyan oldó- dott meg az ügy?

A küldötttertekezlet tehát eredménytelen volt. Ezért április 26-ára a szakma egy módo- sított táblázatot készített, amely annyiban különbözött az első táblázattól, hogy az igaz- gatósági szinten összességé- ben levette a hírlapkézbesítők bérét. És az egyéb foglalkozta- tottak, illetve a teljes munka- idősök bérét hivatalonként egy- be vette. Ebben az anyagban vi- szont szerepelt már a március 1-jei alapbértömeg, tehát ami a 20 százalékos bérfejlésztést le- hetővé tette. Viszont amikor megnéztük a számokat, akkor a hivatalok induló előirányzata, tehát, hogy mennyi bérrel gaz- dálkodhatnak, ugyanaz volt, mint az előző tábláé. Olyan át- csoportosítások történtek csak, hogy nem 12 hónapi bérfejlésztést, hanem csak 9 hónapi irá- nyoztak elő, ami április 1-jével történik. Tehát ez a bérfejlészté- si keretet biztosította, illetve az előbb említett báziskiege- szítést. Ez annyit jelent, hogy ha én bért fejleszték, és nem január 1-jétől, akkor azt a bértöme- get is biztosítanom kell a követ- kező évben, amit nem fizettem ki bérfejlésztés-ként, a követ- kező évben viszont ki fogom fizet- ni a dolgozóknak. A báziskiege- szítést csökkentették és cso- portosították át a szabad ren- delkezésű bérfejlésztési keret- be.

Mennyiben befolyá- solta a kialakult helyzet a posta általános bérhelyze-

te, és ezen belül a nagyhiva- talok megítélése?

Ez összetett kérdés. Ma- gyarországon arra töreksenek, hogy a posta nyereséges le- gyen, holott a világon sehol sem az. Állami támogatásból tartják fenn, mivel szolgáltatást lát el. A 100 fős faluban ugyan- azt a szolgáltatást kell nyújtani, mint a nagyvárosban. A Buda- pesti Postaigazgatóságnak a Magyar Posta központja 1991-re 75 százalékos költség- hányadot állapított meg, az összes többi postaigazgatósá- gnak ennél jóval magasabbat. Általában 90 százalék fölött, nem egy vidéki igazgatóságnak 98 százalék, 99 százalék a költ- séghányada.

Ez diszkrimináció önökkel szemben?

Mi így érzékeljük. A disz- krimináció abban van, hogy az infláció hatásából következő költségnövekedést nem azonos mértékben hárítják az igazgató- ságokra. Gondolok például ar- ra, hogy a Posta Járműtelep a bekövetkezett többszörös ár- növekedést egy az egyben tovább hárította az igazgatóságokra.

Mi a helyzet a 70-es postán?

Ez a mi igazgatóságunkon belül is így van. Tavaly a köz- gazdasági szabályozók kidolgo- zásánál a három nagyhivatal: a Budapest 114-est, a Budapest 62-est, illetve a Budapest 70-est a közgazdasági szabály- zók, illetve a kiadott tervek alapján olyan hátrányos hely- zetbe hozták, hogy nagyon ke- ménny munkával is alig, vagy egyáltalán nem tudtuk teljesí- teni a tervszámokat, míg a terüle- ti adottságokból következően más postahivatalok sokkal ke- vesebb munkát végeztek, még- is többletbérvételt szereztek. Ez- által sokkal magasabb jövedel- meket, illetve jutalmakat tudtak adni. Az idén ezeket a közga- zdasági szabályzókat módosítot- ták, tehát jobban jár ez a három nagy hivatal, de ez még csak az első negyedév egyelőre, és nem valószínű, hogy ez egész évre ki fog hatni.

Végül is a 20 százalé- kos béremelést a PDSZ ki- harcolta?

A második tárgyaláson már a központ képviselői is je- len voltak. Itt mind a szakma, mind a szakszervezet részéről elhangzott, hogy ezzel a költ- séghányaddal és ilyen tervszá- mokkal nem tudja megvalósít- ni a Budapesti Postaigazgató- ság a 20 százalékos bérfejlésztést. Az igazgató úr a további meddő vitát megelőzendő megegyezést ajánlott, de ered- ményt nem sikerült elérni ezek után sem, mivel garanciákat nem tudott adni, hogy az új elő- terjesztés tartalmazza a 20 szá- zalékot. Így előterjesztését az igazgató úr visszavonta, és a Magyar Posta Vállalat Központ- jának utasítása alapján intézke- dett, hogy a március 1-jei bértö- megből április 1-jei hatállyal 20 százalékos bérfejlésztést hajtsanak végre. Egyben az igazgatóságnak a gazdálkodá- sít szabályozó utasítását, illet- ve az igazgatóságnak és hivata- loknak a létszám- és bérigazgál- kodás szabályozó utasítását felfüggesztette, míg a tárgyalás be nem fejeződik, emellett köz- ponti létszám- és bérigazgálko- dást vezetett be.

Végül is, lesz akkor 20 százalékos béremelés a 70-es hivatalnál?

Most már az igazgatói utasítás a 20 százalékos bérfej- lesztés mellett döntött. Vissza- térve az említett kikkre, ott azt kérdezi a szerző:

Mit ér ez a 20 százalék? Nos, erre az a válaszom, hogy az első negyedév végén a bevé- telek alapján úgy nézett ki, hogy a hivatal nagyon jól áll, és egy 5 százalékos plusz bérfej-

lesztést végre lehetett volna hajtani. A gazdálkodási utasí- tás, amit az igazgatónk felfüg- gesztett, úgy rendelkezik, hogy a többletbérvételnek az 50 szá- zaléka a hivatalnál maradhat, és az jutalmazásra fordítható, illetve maximálisan éves szin- ten 6 százalékos bérfejlésztést lehetett volna végrehajtani. A szakma által előterjesztett bérfejlésztési lehetőség 10,92 százalék lett volna éves szinten. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a 70-es hivatal egész évben hoz- za azt a nagyon jó eredményt, amit az első negyedévben, ak- kor év végéig még 6 százalékos kaphattak volna az emberek, de ez is csak durván 17 százalékos bérfejlésztés lett volna.

Tehát 1991-ben csak 17 százalékos béremelés lett volna?

Igen.
Ne haragudjon, de a kormány bevallása szerint is 30-35 százalékos az inflá- ció. Ebben az esetben a 20 százalék nagyon kevés. A PDSZ nem harcolhat azért, hogy az infláció mér- tékének megfelelően emel- jék a fizetéseket a postá- nál? Vagy az is nagy ere- dmény, hogy ezt a 20 száza- lékot elérték?

Ez az érdekegyeztető ta- nács tagjainak a dolga, akik a kormányval tárgyalnak, ők kö- vetelik, hogy az infláció mérté- kével mindenkor megegyező bérfejlésztés valósuljon meg. A kormány erre azt mondja, hogy a vállalatok, a gazdálko- dóegységek annyit adjanak, amennyit tudnak, de egy bizo- nyos határon túl jól megadóztat- tják őket. A posta az infláció mértékénél az idén kevesebbre kapott engedélyt. 28 százalékos adómentes bérfejlésztést hajt- hat végre, de a tavalyi lemara- dással még mindig jóval a nép- gazdasági átlag alatt van. A PDSZ országos titkári érte- kezletén a Magyar Posta vezér- igazgatója által ígért 20 száza- lékos bérfejlésztés csak bérál- kunk indulása volt. A PDSZ har- col azért, hogy az ez évre adó- mentesen adható 28 százalékos mindenféleképpen adja meg a Magyar Posta.

Tehát akkor ez évben még várható 8 százalék?

Igen. Mi "kipasszírozzuk" a 8 százalékos is, ha kell, úgy mint tavaly novemberben. Én reménykedem abban, hogy a POFÜSZ-szel együtt harcolunk majd. Végül is a cél azonos.

Nekem is ez a véle- mény - kapcsolódik a beszél- getésbe Plagány Gábor, az egyesített kézbesítő osztály fő- bizalmja -, csak az a baj, hogy a POFÜSZ már az ellentmondá- sért is ellentmond.

A második bértárgyalás után Szendrei Péter szűk cso- portban tartott egy tájékozta- tót, és azt mondta, lám a PDSZ elfogadta a 20 százalékos, de ezzel sokkal rosszabbul járt a hivatal, mert többet is ki lehe- tett volna harcolni, és köszön- jék ezt a PDSZ-nek, hogy a többletpénztől elestek. Ez ret- tentően felháborított. Szendrei Péter ugyanis mint magánem- ber mondta el véleményét, de szerintem aki hivatalvezető-he- lyettesi státusban van, az nem mondhat magánvéleményt, fő- leg ha nem mond igazat. Ebből nagy vita támadt, és a vita kö- vetkezménye lett az a bizonyos faliújságci- k, amivel maximálisan nem tudok egyetérteni.

Ezzel csak annyit sikerült elérnie, hogy a hivatal dolgozó- it megosztotta. A két szakszer- vezet között sikerült ellentétet szítania. Nekünk nem szándé- kunk az ellenségeskedés, külö- nösen nehéz helyzetben, mert az osztályon belül alakult meg a POFÜSZ, ott csapódik le az ellentétet nagy többsége, ott kell érvelni pro és kontra. A fali- újságci- kkel kényes helyzetet te- remtettek, és próbálják úgy be- állítani a PDSZ-t, mintha az nem a dolgozók érdekeit képví- selné.

Udvarhelyi András

Egy délután Tolnay Klárral

Elég a nevét kiejtenünk, s máris szerepek rengetege, nagyszerű színpadi, film-, rádió- és tévéalkotások sora jut eszünkbe.

Mielőtt hozzá indultam, újra beültem a *Madách Színház* és a „kis *Madách*” kényelmes plüssébe, hogy ismét találkozzam művészetével, hogy megfejtsem titkát, hogy ellessem színpadi varázslatainak néhány pillanatát. Régi újságokat és friss szaklapokat böngésztem végig, hogy megtudjam a mindenre figyelő, érzékeny, nyitott ember véleményét szerepekről, a színházról, saját életének színeiről és a világ dolgairól.

Kutatom emberi-művészi jellemzőit...

Egyszerű és okos, mindig önmagát adó, zaklatottságában és a kikötőbe jutottak csendjében is hihető, nem pózoló, néha túlzottan bölcs, az életről tán mindent tudó, az utóbbi évtizedben fanyarabban szól, mintha kívülről, valamilyen biztonságos hátszínéből figyelné az őt befogadó világot — embereket, pályatársakat, barátot és idegent, aki mosolygós önbizalommal várja a holnapot.

Nem hiszem, aki ismeri, ne tisztelné, ne szeretné eddigi művészi, emberi útját.

Ezek és megannyi gondolat jár fejében, amikor — búzávárcsokrot szorongatva — belvárosi lakásába becsöngetek.

Mosolyogva nyit ajtót. Keresem arcán Ibsen *Nóráját*, a három nővér Irínáját, *A vágy villamosának* felejthetetlen Blanche-át, az *Alkonyi dal* Charlotte-ját. Keresem ezernyi szerepének életét, azoknak megfoghatatlanságát. Festetlen, kedves arcán elmesél, szelíd sugárzás.

Beljebb kerülünk. Lakása tágas, szép oázisként hat a környékében. Itt minden az embert, a művészt szolgálja. A hármaskönyvszekrény, a széles fotel, a mennyezetig futó faliszőnyeg, a faragott íróasztal.

Az erkély élő virágkert: csendes, nyugodt sziget.

Bár igaz, hogy régóta egyedül élek, de sohasem érzem magam magányosnak, mert itt van az élet körülöttem. És persze itt vannak a könyvek, nélkülözhetetlen társalgóim.

Dosztojevszkij és Thomas Mann, Goethe és Harsányi Zsolt, Móricz Zsigmond és Németh László, Nagy László, Zilahy és Illés Endre — csak néhány szerző könyvtárából.

Hogy Thomann vagy Balzac gondolatait át tudom venni, meg tudom érteni, az izgalmas szellemi életény számomra. Mondják: nem elég olvasni, újra olvasni kell! Persze csak a nagy műveket. Több esztendő után valóban más szépséget fedezem fel ugyanannak a regénynek. A *Karamazov testvéreket* régen nagyszerű kriminek gondoltam, most újra olvasva már bravúros lélektani drámának találok.

Cigarettára gyújt, forró kávéval kínál, maga is hörpint egyet a csészéjéből, úgy várja kérdésemet.

— Válsunk témát! Választott hivatása, mestersége: színész. Hogyan „hordja” napjában, meddig színész, s honnan civil valaki?

— Nem hiszem — mondja elmosolyodva —, hogy ez szétválasztható: este héttől tíz óra-

ig színésznő vagyok és este tíztől már más. Egy író nemcsak akkor író, ha leül az íróasztalához és ír, hiszen a villamoson, a Duna-parton, a közérben és a presszóban is mindig „ír”, dolgozik a fantáziája, elraktároz.

A színész is begyűjti az élet nagy és kis pillanatait, költészetét és drámáit, ami vele és környezetével történik. Szerelem és csalódás. Gyermekszülés, betegség, halál, háború, gyűlölet és szeretet — örömek és fájdalmak. A színészt nagy ajándéka — ami nekünk megadatott —, hogy ezeket a bennünk összesűrűsödött, szívünkben, agyunkban lerakódott élményeket — ha jön egy jó szerep — mi felmutathatjuk, életre hívhatjuk a színpadon.

— És szerencsés esetben ezek után írja a kritikus, hogy a színész találkozott a szereppel?

— Bizony ritkaság, hogy a nagy életismerettel megírt főhős minden jellemvonását föl merem fedezni magamban. Igen, ilyen vagyok, ilyen voltam, és ez bennem van.

— Ilyen egyszerű? — vágok közbe.

Hévvél magyaráz, arca állandó tükre.

S most jön az emberi bátorság, hogy merjem megmutatni, ne sinkófáljam el a színpadon: nem vagyok én olyan gonosz, annyira elviselhetetlen, igenis, mutassam meg, hogy van bennem rossz is, merjem fölvállalni a fekete színt is.

Sokat dolgozik, felfokozott az életmódja. Emlékszem nyilatkozatára: „Én a munkára születtem, csakis az élett.”

Elhasználtuk kissé ezt a szót: munka. Izzadságszaga van, kényszerzsga van, pénzkereseti mellékzöngéjét érzem. Az embernek feladata, kötelessége van, ami nélkül nem lehet élni. Csodálatos feladat az is, hogy gyermeket szülni, és azt fölnevelni, a pék kenyeret süt, az orvos gyógyít... én színész vagyok.

Alig ér véget a színházi évad, már a szeptembert várjuk. Hiányzik a színpad, a feszültség... Cirkuszban dolgozó barátom mesélte, hogy ami-

kor elérkezik az esti előadás ideje, az állatok egyre idegebbek lesznek: az oroszán föl-alá járkál a ketreben — jön a szám, jön a fellépés! — a lovak prűszkölnek, a majmok, kutyák rágják a rácsot, feszültség van bennük. Tudják, hogy rövid időn belül porondra kell lépniük.

— Szépnek lenni a színpadon, kívül-belül szépnek, csak ritka tehetségű színésznek adatott meg. Tolnay Klári ilyen művésznő. Mitől szép?

A külsín örökölt tehetség. S hogy belülről mitől szép az ember? Talán gyermekkorom ajándéka ez is. A hosszú téli éjszakák, a behavazott falu, a ki-mozdulhatatlanság érzése, apám a Toldit olvassa föl, anyám köt, zongorázom, bátyám hegedül, béke és nyugalom. Talán akkor lopódzott belém a csend, amit a mai napig is sikerült megőriznem.

Nem beszélünk filmjeiről. Meseautó, Dérnyé, Pacsirta és a többiek, több mint félszáz produkcióban dolgozott.

Először érzem keménynek, határozottan csattan hangja.

Filmes életemre nem vagyok büszke, mindig másodlagosnak tekintettem a filmet. Egy színpadi szerepet jól megoldani, igen, az színészi feladat. Ám a filmben, ahol először a történet végét forgatják, majd két hónap múlva az elejét; nincsenek folyamatok, a színésznek nincs élménye, az igazi alkotó a rendező, az operatőr.

A színházban együtt játszom félezer emberrel, velem örülnek, velem gondolkodnak, s ha úgy akarom, könnyeket is kicsalogathatok a szemekből. Ez olyan közös játék, amit semmi nem pótol. A jó színház megmozgat valamit az emberek lelkében. A film népszerűsíti, de az én választott utam a színészet, a színház.

Pályája során rendszerint a siker szerénen utazott. Valóban, mit tart a népszerűségről?

Annyian vagyunk, olyan éhes a sajtó, a rádió, olyan nyomtasztó a hirdető, naponta meg kell „tölteni” a tévét, a lapokat szenzációval. Ma rólam írják, holnapután a kollégáimról, hogy világszoda. Mindenki ott lobog a közlésvág, valamit mondani kell a társunknak, a másiknak, hiszen összefügg egy bolygón élünk. A színész is elmond, üzen a közönségnek. A színpadon is igaz vagyok, én vagyok, azt hiszem, ezt érzik meg a széksorokban.

*

Még sokáig beszélgettünk. A bekövetkezett lázas változásokról, a szegényesség árnyékáról, a holnap bizonytalanságáról, meg további terveiről. Későre járt, amikor elkészöntem; a délutánból este lett, este, amikor a színházak deszkáin elkezdődik a mindennapi varázslat. Mert színház az élet...

Van, ahol délelőtt, van, ahol este.

Módos István

Természetbarát-találkozó

nácsainak szervezésében természetbarát-találkozót rendeznek június 21-én és 22-én Miskolcon. A találkozóval az OPTT hagyományainak megőrzését kívánják szolgálni. A posta és a távközlés szétválása miatt az elnevezést a továbbiakban Országos Távközlési és Postás Természetbarát-találkozóra javasolták módosítani, OTPTT rövidítéssel.

A találkozó résztvevőinek kóllégiumi szállásuk lesz, 3-4 ágys szobákban. Ugyancsak ott kapnak napi háromszori étkezést is mérsékelt áron. Júni-

us 22-én túráversenyt rendeznek Miskolc-Tapolcán minimum 3 fős csapatokkal. Lesz autóbusz-kirándulás is Lillafüredre, Egerbe, Jósavfőre és Aggtelekre. 22-én este diszkó szerepel a kínálatban, továbbá 23-án szabad foglalkozás is van a programban. Az eddig beérkezett nevezések szerint a találkozón és túráversenyen 78 csapat vesz részt 385 fővel. A rendezvény zöknfontes lebonyolítását a mintegy 50-tagú rendezőgárda garantálja.

— horváth —

Akinek van inge...

Kis hazánk egyik divattervezőjéről olvasok riportot, aki ez idáig ezt meg azt tervezett, majd az írás végén egy lazán odavetett mondatból megtudom; ő volt, aki Antall Józsefet lebeszélte a csikos ing használatáról.

Uramatyám — kapaszkodok meg az asztal szélén —, egy nő kellett, hogy megváltoztasson egy férfikor delelőjén levő férfiembert, hogy megrögzött szokásain változtasson?

Jön valaki, aki azt mondja: ir-nix-bir-nix, mostantól fogva csak kék inget viselhetsz, s erre az illető kedvenc ruhadarabjait átadja az éppen arra járó kukásoknak, jó útra tér, s még a hegedűt is megutálja, mert azon is párhuzamos egyenesek vannak. Este azért, de ezt folytatni már komisz következtetés, szóval a pizsi lehet csikos?

Fogalmam sincs, hogy Genschert német külügyminiszternek van-e megjelenését formáló tanácsadója; egy biztos: kb. 10 éve ugyanabban (vagy ugyanolyan) csikos ingben látom minden fogadáson, s ettől még egy csöppet sem vesztett presztizséből.

Göncz Árpád, köztársaságunk elnöke méltón gyűlölné a csikost — voltak évek, amikor nem kérdezték, szereti-e vagy sem —, furcsa módon nem változtat szokásain. Általában szürke ruhát hord: velem, nem töpreng azon, milyen kép alakul ki róla, „öltözködéséből kifolyólag”. S ki merné azt mondani, hogy ettől szürke ember?

Lech Walesa — most jut eszembe — általában szintén csikos öltönyben jelenik meg a nyilvánosság előtt; így kezdte és így is folytatja.

Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke, mióta ismerem, rövid újjú kék inget hord, alatta fehér trikót, s alighanem elröhögném magam, ha holnap csikos ingben látnám.

Nem tartozna egyéniségéhez.

De, hogy egy nő vagy férfi lebeszéljen arról, amit magaménak érez — újra kéne születnie.

Lehet, hogy újra születünk?

Ha így történik, kívágom csikos halaimat az akváriumból, a kerek egy tucat ingemet a szekrényből, a pirosat, meg a kékét is, a legombolást, meg a simát is, egyszínűre festem csikos al-sóneműmet, kerül amibe kerül, átfestem lakásom elítélendő, divatjamúlt falait, de könyörgök, ez már legyen végreleges!

Az ég szerelmére, mondja már meg valaki, mi lesz a divat az elkövetkező 10-20 évben? Kockás, ferde, kék, zöld vagy lilá?

Utálom, de én a rózsaszínűre szavaznék, sarkában egy icipici pirossal, zölddel, a fehér meg magától adódik...

Jézus Máriám, nincs fehér ingem...

Holnap veszek egyet...

V. Á.

Majsay Mária metszete

Ismét találkozunk:

Budapesti Hírközlési Sportnapok

Valamikor a postás tömegsport kiemelkedő esemény volt. Sokan készültek rá. Volt, aki a nyári szabadságát szakította meg, hogy a nagy esemény résztvevője legyen. A rendezvényt „Postás Kulturális és Sportnapoknak” nevezték. Sajnos, már két éve nem létezik. Szervezeti változások történtek előbb a szakmánál, majd a szakszervezetnél. A dolgozók közül ki ide, ki oda került. Nemigen akadt vállalkozó, aki megszervezte volna a versenyeket.

Most azonban akadnak vállalkozók. Olyanok, akik korábban is és most is szívügyüknek tekintették a tömegsportot. Örömmel adom közre tehát, hogy a Budapesti Postás Sportegyesületnek és a Budapesti Társadalmi Testnevelési és Tömegsportbizottságnak köszönhetően 1991. szeptember 13—14-én lesznek: „BUDAPESTI HÍRKÖZLÉSI SPORTNAPOK”. A rendezők természetesen számítanak a szakszervezetek aktívainak és a szakma e témában felelős embereinek a segítségére.

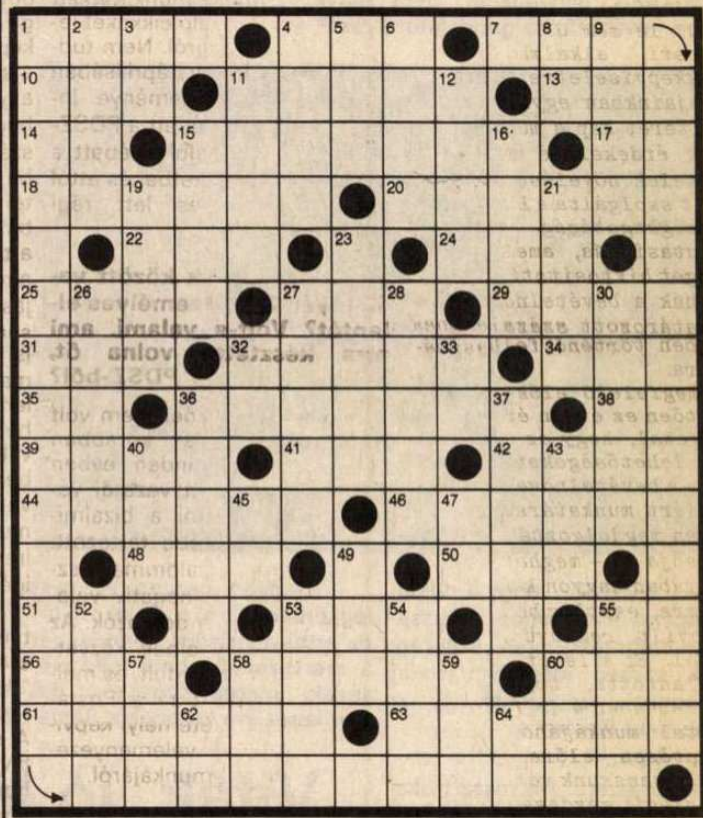
A többéves hagyományra visszatekintő sportnapokat azzal a céllal szervezik meg az idén a rendezők, hogy népszerűsítsék az eseményt és versenyzési lehetőséget adjanak a dolgozóknak.

A versenyeken a postai, a távközlési és a műsorszóró vállalatok, valamint az általuk létrehozott kft.-k, alapítványok dolgozói vehetnek részt. Hogy milyen sportágakban, az álljon itt röviden:

- asztalitenisz férfi, női egyéni verseny,
- atlétika férfi, női egyéni verseny,
- 100 méteres síkfutás,
- távolugrás,
- súlylökés,
- 3000 méteres gyaloglás,
- kézilabda férfi, női csapatverseny,
- labdarúgás férfi csapatverseny,
- női meghívásos verseny,
- röplabda férfi, női csapatverseny,
- sakk férfi egyéni és csapatverseny,
- teke férfi, női egyéni és csapatverseny,
- tenisz férfi, női egyéni verseny,
- természetjárás, városismereti vetélkedő,
- családi verseny.

Ízelítőül most csak ennyit. Találkozzunk szeptember közepén minél többen a Postás Sportegyesület telepén, a Róna utcában!

Tánczos Sándor

Június nevezetes napja 29-ike, Péter-Pál, az aratás kezdete. Ez alkalmából egy József Attila-versből idézünk: „... A duzzadt tábla jó, acélos fajta, s hajnalban jönnek barna emberek, a válluk széles...” Folytatás — ez küldendő be — a vízsz. 7. és függ. 1. alatt.

VÍZSZINTES

1. Édes mártás. 4. ... Nevis — a brit szigetek legmagasabb csúcsa. 7. Az idézet első része. 10. Női becenév. 11. Érték-, ártár: 13. Konyhakerti növény. 14. Igeköző. 15. Baj van a hangszálaival. 17. Duplázva városunk. 18. Egy-egy ország jelképe. 20. Felmegy a pumpájai. 22. Tejtermék. 24. Német névelő. 25. Koros. 27. Nincs szüksége fésűre. 29. Az egyik Turner. 31. Előny. 32. Bizonylat, melléklet. 34. Svéd női név (neves művész viseli). 35. Fordított szomorúság. 36. Üledékes kőzet. 38. Ige-név képzője. 39. Víz oroszul. 41. Levélnek van. 42. Fafajta. 44. Vadászokutya. 46. Drága hal-csemege (+ék.). 48. Házi szárnyas. 50. Bátor. 51. Tüzel. 53. Szovjet teherautó. 55. Fél ajka! 56. Női hangnem. 58. Mágnes-ség, vonzerő. 60. Folyó Erdélyben. 61. Délutáni italozók. 63. Európai ország.

FÜGGŐLEGES

1. Az idézet második része. 2. Skandináv főváros. 3. Skálahang. 4. Sportmérkőzések szereplője. 5. Mutatózó közelebbre. 6. Zelk Zoltán kedves kutya-könyve. 8. Asztácium. 9. Van tarajos és pettyes. 11. Közkedvelt játék. 13. Csináld! 15. Neves teniszező. 16. Diétás üdítő. 19. Sör németül. 21. Émelyítő, érzélgős. 23. Kályhafa. 26. Nagy-on siet. 27. Házhely. 28. Kisérteties alakok. 30. Piperemárka. 32. ... Derek. 33. Határrag (ford.). 36. Emelőlvel dolgozik. 37. Hibázik. 40. Megzenésített vers. 43. Képes rá. 45. ... acta. 47. Az USA kezdete! 49. Hajógerinc. 52. Apró kutyus. 53. Rövid férfikabát. 54. Feljegyez. 55. Kevéssé. 57. Nagy edény. 58. Templom. 59. Zavaros tej! 60. Előtagként olajat jelent. 62. A Dél-afrikai Köztársaság gépkocsijelzése. 64. Nyomósító szócska.

— Bánhidi —

Beküldési határidő: július 20. Előző rejtvényünk helyes megfejtése: ... ne lássák a búcipusát, higgyék, örök az ifjúság.

Könyvtulványt nyertek: Bótor Lajos (Gyöngy), özv. Erdélyi Elemérné (Özd), Huber Zsuzsanna (Rinyabesenyő), Vad Balázné (Körösszegapáti).

Európai postás sportvezetők Budapesten

XVIII. kongresszusát tartotta Budapesten a Nemzetközi Postás Sportszövetség (UISPTT).

A következő esztendő feladatainak meghatározása mellett dönteniük kellett, hogy elfogadják-e a Postai és Távközlési Dolgozók Turisztikai és Kulturális Egyesületének csatlakozási kérelmét, s ha igen, milyen lesz a szervezet jövője.

Vitáktól és mélyreható elemzésektől nem mentes tárgyalássorozat után döntésre most nem került sor. Mondhatjuk úgy is, a kapu nyitva maradt, de hogy azon ki és mikor araszolhat be, nincs egyértelmű állásfoglalás.

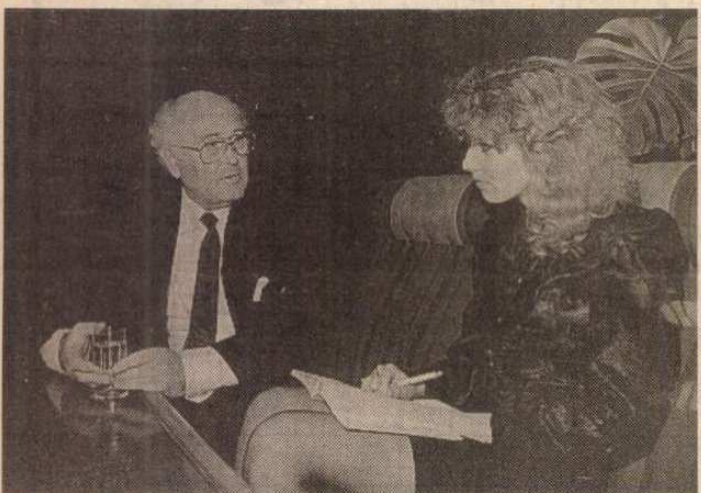
A kongresszust záró banketten a szervezet elnökének Anders Aasen úrnak, illetve főtákarának, Erwin Schüpbach úrnak véleményét kértük, s ők készséggel válaszoltak kérdéseinkre.

Az UISPTT elnökének fontos:

A norvég postás lelke

— Nem kell világrekord! — közli Anders Aasen, a Norvég Postaigazgatás képviselője lakonikus rövidséggel. Aztán értetlenkedő pillantásom után sietve továbbbúzi a gondolatot.

— Úgy értem, hogy a postaszolgálat ellátásához egészséges emberekre van szükség, akik szabad idejükben sokat mozognak, sportolnak. S ez több mint létkérdés.

— Miért?

— Egyszerű. Ha rossz fizikai állapotú, kevésbé motivált dolgozókat foglalkoztatunk, ez előbb vagy utóbb kihat a munka színvonalára is. Ebből fakadónak úgy érzem, csakhamar elpártolnának tőlünk a versenytársakhoz. Itt az ember a sikerforrás. Ezért a személyzeti politikában az egész személyiség fejlesztésére koncentrálnunk, hiszen a teljesítmény szempontjából igazán nem lehet közömbös, hogy mekkora a norvég postás lelke!

— Minden vezető így gondolja?

— Nálunk igen.

— Azért kérdezem, mert Magyarországon most erős tendencia a szociális és a személyzeti vonal leépítése.

— Ezt komolyan mondja? Ez nem túl okos gondolat. Hogyan tudnak így tervezni? Úgy gondolom, hogy egy-egy ember képzését, oktatását hosszú távra kell kidolgozni.

— Milyen tapasztalatai vannak a Magyar Postáról?

— Sajnos, csak nagyon kevés. Azt viszont már észleltem, hogy az itteni hivatalokban szinte senki sem beszél idegen nyelveket. Pedig ez általános európai igény. Ne gondolják, hogy majd a külföldiek fognak megtanulni magyarul.

— Ez kritika?

— Nézzé, minden ügyfélnek éreznie kell, hogy a posta érte

van, és itt mindent megtesznek az ő meglepődésére. Nincs egyirányú ügyintézés...

— Hogyan értékeli ezt a mostani budapesti tanácskozást?

ságos két nap volt, ezt a többi résztvevő nevében is mondhatom.

— Ön mióta vesz részt a szervezet munkájában?

— Ahhoz, hogy erre válaszoljak, el kell röviden mondanom eddigi pályafutásomat is. Fiatalon, 1942-ben kerültem a norvég postához. Jogi és gazdasági tanulmányokat végeztem a posta képzési rendszerében. Az idő múlásával egyre nagyobb és felelősségteljesebb posztokat töltöttem be, 1976-ban kezdtem dolgozni a sportszövetségben, amely akkor az évben szintén Budapesten tartotta konferenciáját. Végül is Münchenben, 1982-ben választották meg a Postások Nemzetközi Sportszövetsége elnökének.

— Egyetlen cél vezet azóta is: ösztönözni az előregondolást, s ennek megfelelően olyan emberekkel dolgozni, akik szeretnek és tudnak a jövőbe látni...

Viták, jó légkörben

— Főtákar úr, ön először jár Magyarországon?

— Többször jártam az önök országában, először 1976-ban, majd a mostani időpontig még kétszer. Ez a mostani ittlétem többek között abban különbözik a korábbiaktól, először sikerült alaposabban körülnézni.

— Gondolom, levont egyén-hány tanulságot, s milyenek a mostani benyomásai?

— Nehéz kérdés, de megpróbálok válaszolni. Nehéz, mert nyelvi nehézségek miatt — bár önöknél beszélnek németül, angolul —, mélyreható beszélgetést nehezen lehet folytatni. Reális véleményt így nem tudok mondani.

— Bár nem szeretem, de akkor maradunk az általános vélemény szintjén, feltehetően az is tanulságos számunkra. Hogy érezte magát városunk utcáin?

— Elsősorban az tűnt fel, hogy az emberek sokkal nyitottabbak.

— Egy svájci ember szájából hallani ezt jóleső érzés, kérem, ezután az itt lévő vezetőkkel beszéljen. Milyennek értékeli a mostani találkozót?

— Úgy érzem, jó munkát végeztünk. De azt sem hallgathatam el, voltak olyan pontok, melyeken nagyon nehezen ju-

tottunk túl, viták voltak, sőt olyan témák is vannak, melyek további finomítást igényelnek.

— Mondana erre példákat?

— Például az a kényes kérdés, hogy egyáltalán akarjuk-e a másik szervezet csatlakozását, mivel ehhez minősített (3/4-es) többség kell, s lehet, hogy részvételükkel a sporttól idegen tevékenység kerül túlsúlyba az új szervezetben belül. Ezzel kapcsolatos az új szervezet alakománya is.

— Lát lehetőséget az egyesülésre a közeljövőben vagy bármikor? Van ennek értelme?

— Látok, még akkor is, ha

némi meggyőző munkára szükség van, mert vannak, akik vonakodnak. A végső szót egy olyan rendkívüli kongresszus fogja kimondani, amelyet kimondottan abból a célból hívunk össze, hogy a szervezet kimondja feloszlását, s a másik szervezettel való egyesülését. Ez azonban csak akkor történhet meg, ha a másik szervezet is megtartotta rendes kongresszusát, s elvi döntést hoz.

Mit mondhat erre az újságíró? Azt hiszem, azt: bármilyen szervezetbe való belépés, szervezeten egyesülése nem azon múlik, kopogtatok-e az ajtón, vagy sem, buzogány van a kezében, vagy millió rózsaszál. S ezen csöppet sem segít, hogy az általam fenntartott főtákar úr jót nevet azon, mikor magyar füstölt sajtot kínálok tányérjára, és sajnálatomat fejezem ki: olyan sajtot, melyen

csupa lyuk van, nem tudok prezentálni.

Elmenőben még algériai, luxemburgi urakkal beszélgetek — egyikőjük pár nap múlva családjával tér vissza a Duna-kanyarba —, dicsérik a fogadtatást, a kongresszus légkörét, s mi lehet ennél fontosabb?

Házigazdaként jól vizsgáztunk, s erre büszkék lehetünk.

Kurunczi-Veégh

Kézfogás zászlóatadással

Hogyan tovább PSE?

1991. május 27-én vezetőség-választó küldöttgyűlést tartott a Postás Sport Egyesület, tekintettel arra, hogy a régi vezetőség mandátuma lejárt.

A tisztújítás előtt az elnökség beszámolót tartott az egyesület 1987—1990. között végzett munkájáról, s gazdálkodásáról. Arról az időszakról, mely korántsem állt csupa napsütésből, egy olyan időszakról, melyben nagy múltú sportegyesületek szüntek meg, s a fennmaradó egyesületek is sorra szüntettek meg győtrő pénzühiány miatt szakosztályokat. Csak Budapest 22 sportegyesület, 42 versenyszakosztály szünt meg, s ez 28 ezer versenyző „utcára” tevését jelentette.

Kétséget keltő számok, s ennek árnyékában különösen megbecsülendő az a tény, hogy a PSE nem szüntette meg szakosztályokat, arra viszont rákényszerült, hogy létszámleépítést hajtsa végre. Ez a csökkentés, sajnos, egyaránt sújtott versenyzőt, edzőt, alkalmazottat, s úgy tűnik, nem mindig a legszerencsésebben.

De beszéljünk a jövőről, amely egy csöppet sem lesz

Postabank, a COMEX és a HÍRÉP is.

A PT Budapesti Sportalapítvány okiratában megfogalmazott legfontosabb feladat a postai és hírközlési dolgozók és családtagjaik egészséges életmódjának a támogatása, a tömegsport és az élsport fejlesztése.

Végezetül egy kényes kérdés, amely valójában nem az, csak a közelmúltig szemérmesen nem beszéltünk róla, s mint a strucc, homokba dugtuk fejünket. Teljesen nyilvánvaló, hogy az élsportban amatőrszajmos, ma már nem létezik. (Sajnos, amatőr szintű irányító sportvezető igen.) Aki a mai követelményeknek megfelelően edz, vagy csak felelősen, vagy reménytelenül lemarad a versenyben. Ezeket a sportolókat meg kell fizetni, megteremteni a lehetőséget, hogy profiként élhessenek és sportoljanak.

A Postás SE ebben az értelemben határozott úgy, hogy az asztalitenisz-, illetve a tornaszakosztály tagjait profiként kezeli, támogatja. Nyilván nem véletlenül, hiszen ezen szakosztályok versenyzői a nemzetközi

Bottyán János beszámol az eddigi munkáról

egyszerű, ismervé az inflációt, élvonalhoz tartoznak. Még akkor is, ha Temes Péter, az asztalitenisz-szakosztály vezetőedzője szerint a magyar asztalitenisz sport — különösen a férfi — jelenleg régi fényéhez hasonlítva alaposan visszaesett.

Az egyesület vezetősége tisztában van azzal, hogy egy-két évig (ha optimisták vagyunk) igen súlyos időszakot kell átvészelnie, de ehhez rendelkezik tehetséges sportolókkal, az őket irányító edzőkkel, s felkészült vezetőkkel.

Az eddig is támogatást nyújtó bázisszervek eztán sem tagadják meg támogatásukat, olyannyira nem, hogy a Posta Vállalat, a Távközlési Vállalat és a Műsorszóró Vállalat alapítványi tőkét helyezett el az egyesület működésének biztosítására. De a feladatok végrehajtásában komoly szerepet vállalt a

élvonalhoz tartoznak. Még akkor is, ha Temes Péter, az asztalitenisz-szakosztály vezetőedzője szerint a magyar asztalitenisz sport — különösen a férfi — jelenleg régi fényéhez hasonlítva alaposan visszaesett.

— V —

Díj: csokoládé és sportfelszerelés

Sportversenyeket rendeztek nemrégiben a debreceni Posta Oktatási Központ kollégiumában lakó fiatalok és dolgozók részére három sportágban.

A résztvevők asztaliteniszben, kispályás labdarúgásban és sakkozásban mérhették össze tudásukat, hivatalos versenybírók, illetve játékvezetők közreműködésével.

A győztesek jutalma csokolá-

dé és dobozos bonbon, s ami mindnyájuk számára a továbbiakban is maradandó: a sportegyesület által átadott sportfelszerelés, s a salakos pálya rendbehozatala.

Ősszel újabb megmérettetésre kerül sor, a debreceni PTSE szervezésében, az eddig is igen aktív munkatárs, Kozempe Zsuzsanna segítségével.

— gh —

POSTAI ÉS HÍRKÖZLÉSI DOLGOZÓK LAPJA
A Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének lapja
Szerkesztőség: Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Postacím: Budapest, Postafiók 14. 1406
MNB 218-98330-4116
Felelős szerkesztő: VEÉGH ADÁM
Tervező szerkesztő: MEZŐFI LÁSZLÓ
Telefon: 142-8777
Kiadja a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége
Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Levélcíme: Budapest, Postafiók 14. 1406
Felelős kiadó: GRICERNÉ HESZKY ENIKÓ elnök
Előfizetési díj egy évre: 36 Ft
91—1029. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: DR. CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
ISSN 0866—1768